

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM ANA BİLİM DALI

EĞİTİMDE VELİ KATILIMI: DOKÜMAN İNCELEMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÖZDE YÜCETAŞ ARTAN

GAZİANTEP
HAZİRAN 2019

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM ANA BİLİM DALI

**EĞİTİMDE VELİ KATILIMI:
DOKÜMAN İNCELEMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÖZDE YÜCETAŞ ARTAN

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Recep KAHRAMANOĞLU

GAZİANTEP
HAZİRAN 2019

JÜRİ ONAYI

Öğrencinin Adı Soyadı: Gözde YÜCETAŞ ARTAN

Üniversite Adı: Gaziantep Üniversitesi

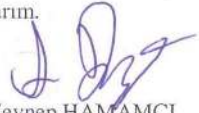
Enstitü: Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Ana Bilim Dalı ve Program: Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı / Eğitim Programları ve Öğretim Programı

Tez Başlığı: Eğitimde Veli Katılımı: Doküman İncelemesi

Tezin Savunma Tarihi: 21.06.2019

Bu tezin Yüksek Lisans Tezi olarak gerekli şartları taşıdığını onaylarım.

Prof. Dr. Zeynep HAMAMCI

Enstitü ABD Başkanı

Bu tez tarafımda okunmuş, kapsamı ve niteliği bakımından Yüksek lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Recep KAHRAMANOĞLU

Tez Danışmanı

Bu tez tarafımızca okunmuş, kapsamı ve niteliği bakımından Yüksek lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri:

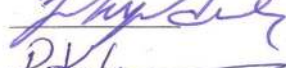
Unvanı Adı ve Soyadı

Dr. Öğr. Üyesi Mesut YILDIRIM

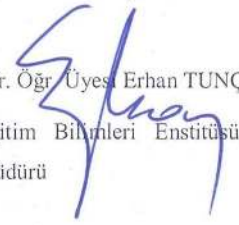
Dr. Öğr. Üyesi Fatih BOZBAYINDIR

Dr. Öğr. Üyesi Recep KAHRAMANOĞLU

İmzası

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Onayı

Dr. Öğr. Üyesi Erhan TUNÇ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

İmza:.....

Adı ve Soyadı: Gözde YÜCETAŞ ARTAN

Öğrenci Numarası: 201565935

Tezin Savunma Tarihi: 21.06.2019

*Hayatlarını kızlarının okumasına adayan
kıymetli annem ve babam için...*

ÖZET

EĞİTİMDE VELİ KATILIMI: DOKÜMAN İNCELEMESİ

YÜCETAŞ ARTAN, Gözde

Yüksek Lisans Tezi

Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Recep KAHRAMANOĞLU

Haziran 2019, 68 sayfa

Bu çalışmada 2000-2018 yılları arasında eğitimde veli katılımı konusunda yapılmış çalışmaların incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda 2000-2018 yılları arasında eğitimde veli katılımı konusunda yazılmış makale, yüksek lisans ve doktora tezinden oluşan 144 çalışma incelenmiştir. Bu dokümanlara ulaşmak için Ulusal Tez Merkezi, Google Akademik, Ulakbim, Dergipark gibi sitelerde alan yazın taraması yapılmıştır. Bu çalışmalar amaç, yapıldığı yer, yayın yılı, yapıldığı kademe, çalışma türü, çalışma yöntemi, çalışma deseni ve veri toplama araçları alt problemleriyle ele alınmıştır. Bu çalışmada güvenilir bilgi elde etmek amacıyla nitel araştırma modeli kullanılmıştır. Nitel araştırma modelinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem ile eğitimde veli katılımı konusunda yapılan çalışmalardan elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. 144 çalışmaya ait veriler sistemli ve açık şekilde betimlenmiş, açıklanmış, yorumlanmış ve bazı sonuçlara ulaşılmıştır. Bu çalışmada veriler yansız olarak ele alınmıştır ve gerçeği yansıtmaktadır. Ailede başlayan eğitim okulda devam eder ve aile her zaman okulun tamamlayıcısıdır. Okul ile aile iş birliği içinde olursa öğrenci okulda kendini daha güvende hisseder ve akademik alanda daha başarılı olur. Çalışmanın sonucunda eğitimde veli katılımı konusunda daha çok nicel çalışma yapıldığı, tarama deseni kullanıldığı, okul öncesi eğitim kademesinde yoğunlaştığı görülmüştür. Çalışmalar daha çok Batı illerde yapılmış ve makale olarak yazılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Aile katılımı, veli katılımı, okul aile iş birliği, veli iş birliği

ABSTRACT

PARENT INVOLVEMENT IN EDUCATION: A REVIEW OF THE LITERATURE

YÜCETAŞ ARTAN, Gözde

Master's Thesis

Department of Educational Curriculum and Instruction

Supervisor: Asst. Prof. Dr. Recep KAHRAMANOĞLU

June 2019, 68 pages

This research intended to investigate the studies on parent involvement in education conducted between the years 2000-2018. In line with this purpose, 144 studies including articles, master's theses and doctoral theses applied on parent involvement between 2000-2018 were examined. To obtain these documents, a literature review on the related field was carried out by use of websites such as National Thesis Center, Google Scholar, Ulakbim and Dergipark. These studies were examined elaborately in terms of some sub-problems which are the city where the researches were conducted, the year when the studies were carried out, grade of participants, type of research, research method, research design and data collection tools. The qualitative research design was used for this study so as to obtain reliable data. A qualitative research design, the literature review method was used to analyze the data concluded from the studies on parent involvement in education through the descriptive analysis method. The data from 144 studies were analyzed, explained and interpreted in a clear and systematical procedure. The results were represented impartially and revealed some information having high truth value. Starting from the family, education proceeds in school and family is complementary to school. When the cooperation between family and school is maintained, students can feel more self-confident and enhance their academic achievement. The result of the study, which is about parent participation in study, it was seen that there are more quantitative studies and scanning pattern was used. Moreover these studies are concentrated in pre-school education. Studies were mostly conducted in Western provinces and written as an article

Keywords: Family Involvement, Parent Involvement, Family-School Cooperation, Parent Cooperation

ÖN SÖZ

Eğitimde veli katılımı konusunda 2000-2018 yılları arasında yapılmış araştırmaları konu alan bu çalışma doküman incelemesi yöntemiyle şekillenmiştir. Olumlu bir sınıf iklimi, başarılı bir okul hayatı okul aile iş birliği ile mümkündür. Velilerin eğitime katılımlarının önemi, gerekliliği ve katkıları fark edilerek bu konuya önem verilmesi ve katılımın artması temenni edilmektedir.

Bu çalışmanın başından sonuna kadar her aşamasında destek olup büyük katkılar sağlayan, motive edip yol gösteren, her zaman pes etmemem için telkinlerde bulunan çok kıymetli tez danışmanım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Recep KAHRAMANOĞLU'na en kalbi duygularıyla teşekkürlerimi ve şükranlarımı sunuyorum.

Eğitim hayatım boyunca bana inanıp emek veren tüm öğretmenlerime teşekkür ederim. Yüksek lisans eğitimimde bana farklı bakış açıları kazandıran hocam Sayın Dr. Elçin GÖREN'e, anlattıklarıyla yeni ufuklar açan Doç. Dr. Erdal BAY'a ve tüm yüksek lisans hocalarıma teşekkür ederim. Kıymetli vakitlerini ayırıp tez savunmamda bulunan hocalarıma teşekkür ederim. Dostluğunu ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen her zaman yanımda olan kıymetli arkadaşım Ayşe Aylin POLAT'a, tez yazım sürecinde bilgisinden faydalandığım değerli arkadaşım Fulya ŞAHİN'e teşekkür ederim.

Hayatımın her aşamasında maddi manevi destek ve emek verip her daim arkamda duran annem Hürü YÜCETAŞ'a, babam İ.Hüseyin YÜCETAŞ'a; ablalarım Gülten SÖNMEZ'e, Gülay KARAASLAN'a, Gamze YÜCETAŞ AKKIZ'a; çok iyi bir sınıf öğretmeni olacağına inancım tam olan kardeşim Sevgi YÜCETAŞ'a; hayatımızı güzelleştirip neşe ve anlam katan yeğenim Ronya AKKIZ'a minnet duygularıyla birlikte teşekkür ederim.

Varlığından güç aldığım canım eşim, yol arkadaşım Mehmet Ersin ARTAN'a hem tez yazım sürecinde yaptığı fedakârlıklar için hem de her zaman her konuda destek olup yanımda olduğu için çok teşekkür ederim.

Haziran, 2019
Gözde YÜCETAŞ ARTAN

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
İTHAF.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
ÖNSÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar LİSTESİ.....	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	viii

BÖLÜM I GİRİŞ

1.1. Problem Durumu	4
1.2. Araştırmanın Önemi	5
1.3. Araştırmanın Amacı	7
1.4. Araştırmanın Problem Cümlesi.....	7
1.4.1. Araştırmanın Alt Problemleri.....	7
1.5. Sayıtlar.....	8
1.6. Sınırlılıklar.....	8

BÖLÜM II KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Aile Katılımı	9
2.1.1. Aile Katılımının Önemi ve Gerekliliği.....	11
2.1.2. Aile Katılımının Amaçları.	12
2.1.3. Aile Katılımının Yararları.....	12
2.1.4. Aile Katılım Etkinlikleri.....	14
2.1.5. Aile Katılımının Boyutları	16
2.1.6. Aile Katılım Modelleri	16
2.1.7. Aile Katılımında Sorumluluklar.....	18
2.1.8. Aile Katılımının Planlanması	19
2.1.9. Aile Katılımına Yönelik Tutumlar.....	19
2.1.10. Başarılı Aile Katılımının Özellikleri	20
2.1.11. Aile Katılımı Programı Örnekleri.....	20
2.1.12. Aile Katılımını Engelleyen Faktörler	21
2.1.13. Türkiye’de ve Dünyada Aile Katılım Çalışmalarının Gelişimi	22
2.2. Okul Aile İş Birliği İlkeleri	24
2.3. Ailelerin Okuldan, Okulun Ailelerden Beklentileri.....	25
2.4. Öğrenci Veli Okul Sözleşmesi.....	26
2.5. Okul Aile Birliği.....	27

2.6. İlgili Araştırmalar.....	29

BÖLÜM III YÖNTEM

3.1.Araştırma Modeli.....	34
3.2.Verİ Kaynakları	35
3.3.Verİ Analizi	35
3.4.Geçerlik ve Güvenirlik	36

BÖLÜM IV BULGULAR

4.1.2000-2018 Yılları Arasında Eğitimde Veli Katılımı Konusunda Yapılmış Çalışmaların Amacına Yönelik Bulgular	38
4.2. 2000-2018 Yılları Arasında Eğitimde Veli Katılımı Konusunda Yapılmış Çalışmaların Yapıldığı Yerlere Yönelik Bulgular.....	41
4.3. 2000-2018 Yılları Arasında Eğitimde Veli Katılımı Konusunda Yapılmış Çalışmaların Yıllarına Yönelik Bulgular.....	43
4.4. 2000-2018 Yılları Arasında Eğitimde Veli Katılımı Konusunda Yapılmış Çalışmaların Yapıldığı Kademelere Yönelik Bulgular.....	44
4.5. 2000-2018 Yılları Arasında Eğitimde Veli Katılımı Konusunda Yapılmış Çalışmaların Türlerine Yönelik Bulgular	46
4.6. 2000-2018 Yılları Arasında Eğitimde Veli Katılımı Konusunda Yapılmış Çalışmaların Yöntemlerine Yönelik Bulgular	47
4.7. 2000-2018 Yılları Arasında Eğitimde Veli Katılımı Konusunda Yapılmış Çalışmaların Desenlerine Yönelik Bulgular	48
4.8. 2000-2018 Yılları Arasında Eğitimde Veli Katılımı Konusunda Yapılmış Çalışmaların Veri Toplama Araçlarına Yönelik Bulgular	49

BÖLÜM V TARTIŞMA

5.1. Tartışma.....	53

BÖLÜM VI SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar	60
6.2.Öneriler.....	61

KAYNAKÇA.....	63
ÖZ GEÇMİŞ	68

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 4.1. Eğitimde Veli Katılımı Konusunda Yapılmış Çalışmaların Amaçlarına Ait Frekans ve Yüzdelers.....	38
Tablo 4.2. Eğitimde Veli Katılımı Konusunda Yapılmış Çalışmaların Yapıldığı Yerlere Ait Frekans ve Yüzdelers.....	41
Tablo 4.3. Eğitimde Veli Katılımı Konusunda Yapılmış Çalışmaların Yapıldığı Yıllara Ait Frekans ve Yüzdelers.....	43
Tablo 4.4. Eğitimde Veli Katılımı Konusunda Yapılmış Çalışmaların Yapıldığı Kademelere Ait Frekans ve Yüzdelers.....	45
Tablo 4.5. Eğitimde Veli Katılımı Konusunda Yapılmış Çalışmaların Türlerine Ait Frekans ve Yüzdelers.....	46
Tablo 4.6. Eğitimde Veli Katılımı Konusunda Yapılmış Çalışmaların Araştırma Yöntemlerine Ait Frekans ve Yüzdelers.....	47
Tablo 4.7. Eğitimde Veli Katılımı Konusunda Yapılmış Çalışmaların Araştırma Desenlerine Ait Frekans ve Yüzdelers.....	48
Tablo 4.8. Eğitimde Veli Katılımı Konusunda Yapılmış Çalışmaların Veri Toplama Araçlarına Ait Frekans ve Yüzdelers.....	49
Tablo 4.9. Eğitimde Veli Katılımı Konusunda Yapılmış Çalışmalarda Kullanılan Veri Toplama Aracı Sayılarına Ait Frekans ve Yüzdelers.....	51

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 4.1. Eğitimde Veli Katılımı Konusunda Yapılmış Çalışmaların Yapıldığı Yer.....	42
Şekil 4.2. Eğitimde Veli Katılımı Konusunda Yapılmış Çalışmaların Yılları.....	44
Şekil 4.3. Eğitimde Veli Katılımı Konusunda Yapılmış Çalışmaların Yapıldığı Kademeler.....	45
Şekil 4.4. Eğitimde Veli Katılımı Konusunda Yapılmış Çalışmaların Türü.....	46
Şekil 4.5. Eğitimde Veli Katılımı Konusunda Yapılmış Çalışmaların Araştırma Yöntemleri.....	47
Şekil 4.6. Eğitimde Veli Katılımı Konusunda Yapılmış Çalışmaların Veri Toplama Araçları.....	50
Şekil 4.7. Eğitimde Veli Katılımı Konusunda Yapılmış Çalışmalarda Kullanılan Veri Toplama Aracı Sayıları.....	52

BÖLÜM I

GİRİŞ

Çocuğun öğrenme süreci aileyle başlar ve hayat boyu devam eder. Aile çocuğun inançlarını, davranışlarını, tutumlarını şekillendirir. Çocuk okula başladığında ise planlı programlı bir öğrenme süreci başlar. Ailenin öğretme süreci çocuk okula başlayınca bitmez. Hem aile hem okul çocuk için öğrenmenin devam ettiği yerlerdir. Bu sebepten okul ve aile birbirini tamamlayan, uyum içinde olan ve iş birliği yapan kurumlar olmalıdır (Bilaloğlu, 2014).

Aile katılımı, anne babaların çocuklarının gelişim ve eğitimlerine katkıda bulunmaları için yapmış oldukları etkinliklerin bütünüdür (Ömeroğlu ve Yaşar, 2005). Aile katılımı sağladığı faydalar açısından eğitimin vazgeçilmez bir parçasıdır. Öğrencinin hem bireysel gelişiminde hem de sosyalleşmesinde önemli yere sahiptir. Kaliteli bir eğitimin yolu öğretmen, aile ve okul iş birliğinden geçer. Bir kişinin başarılı bir öğrenci, iyi bir insan, doğru bir vatandaş olabilmesi bu iş birliği ile mümkündür. Tek taraflı çaba ve çalışma ile hedefe ulaşmak zordur. Türk eğitim sisteminde bu iş birliği tam anlamıyla sağlanamamıştır. Bu da öğrencileri olumsuz etkilemektedir (Ömeroğlu ve Yaşar, 2005).

Anne ve babalar şüphesiz çocuklarına en yakın olup onları en iyi tanıyanlardır. Çocuklarının nasıl bir yapıya sahip olduklarını, neye ilgi duyduklarını, onlara nasıl yaklaşılması gerektiğini iyi bilirler. Bu bilgileri öğretmenlerle paylaşırlarsa öğretmenler öğrenciyi daha yakından tanımış olup ona göre davranırlar. Öğrencide potansiyel bir sorun olabilecek durum varsa bunu önleyici yaklaşımla engelleyebilirler (Özdinç, 2014).

Öğretmen ve okul idaresinin velilere karşı olumsuz tutum ve tavır içinde olmaları, okul aile birliklerinin görevlerini yerine getirmemeleri, veli toplantılarının

gereksiz bulunması veya az yapılması, velinin dayanışma içinde olmaması, çocuğunun okuluna vakit ayıramaması eğitime veli katılımını engelleyen durumlardır. Öğrencinin okulda aldığı eğitim-öğretim onun için yeterli olmayabilir. Eğitimin ailede de devam etmesi ve öğrenciye destek olunması gerekir. Bu yüzden veli hem öğretmenle hem de okul idaresiyle iletişim halinde olmalıdır (Pehlivan, 1999).

Aile, okulun tamamlayıcı organıdır. Ailenin görevi çocuğunu okula göndermekle bitmez, asıl gönderdikten sonra başlar. Aile, okulda kendine düşen görevi yapmalı, eğitim-öğretim faaliyetlerini kolaylaştırmalıdır. Çocuğun fiziksel, ruhsal, düşünsel olarak gelişebilmesi aile ortamına bağlıdır.

Eğitimde veli katılımı velinin eğitim-öğretim sürecine aktif olarak rol almasıdır. Öğrencinin eğitim-öğretim hayatına ve gelişimine büyük katkılar sağladığından önemlidir. Veli katılımının gerekliliği yönetmeliklerce ifade edilmiştir. Öğretmen, öğrenci hakkında detaylı bilgiye sahip olursa nasıl davranması gerektiğini de daha iyi bilir. Eğitimde veli katılımının eğitim öğretimin sürekliliğini ve verimliliğini sağlamak, sürece katkıda bulunmak, problemleri önlemek, sorunlara çözüm önerileri getirmek gibi amaçları vardır (Şaban, 2011).

Veli katılımının öğrenci, aile, öğretmen ve kurum açısından pek çok faydası vardır. Öğrenci, güvenli bir eğitim-öğretim ortamında daha başarılı olur. Topluma uyum sağlar. Benlik saygısı gelişir. Aile, çocuğuyla sağlıklı bir iletişim kurmaya başlar. Çocuğuna çok yönlü katkıda bulunur. Öğretmen, aile katılımı sayesinde hedefine ulaşır. Sorumluluğunu paylaşır. Bireysel farklılıkları fark eder. Kurum, fırsat eşitliğini sağlar. Eğitimde süreklilik ve kalite sağlar (Cömert ve Güleç, 2004, s.135-136).

Ailelerin eğitim sürecine katılması için pek çok seçenek vardır. Bunlar: veli toplantıları, bireysel görüşmeler, whatsapp grupları yoluyla görüşme, telefon görüşmesi, portfolyo, ev ziyaretleri, panolar, bültenler, dergiler, konferanslar, kitapçıklar, dilek istek kutusu (Oktay ve arkadaşları, 2003)... Veliler bu seçeneklerle eğitime katılabilir ve sürece büyük katkılar sağlayabilir.

Velileri eğitim sürecine katmak isteyen öğretmen iş birliği sürecini iyi bilmeli, ihtiyaçlara uygun program belirleyip süreci takip etmeli, velilerin sorularına açık ve net cevap vermelidir. Yöneticiler ise öğretmenlere bir yol haritası çizip onlara rehberlik etmeli, öğretmenlere ve velilere destek vermelidir. Aile katılım sürecinde aile ise sorumluluklarını yerine getirmeli, toplantılara katılıp gerektiğinde yeni fikirler üretmeli ve süreci, amacı desteklemelidir (Oktay ve arkadaşları, 2003). Öğretmen, veli ve yöneticiler olumlu tutumlar geliştirmelidir.

Eğitimde veli katılımı planlanırken öncelikle ihtiyaçlar belirlenmelidir. İhtiyaçlar doğrultusunda da bir hedef belirlenmelidir. Hedefe ulaşmak için etkinlikler yapılmalı, bunlar uygulamaya dökülmeli ve son olarak süreç değerlendirilmelidir. Başarılı bir aile katılımı iyi planlanmış, çok yönlü, iş birliğiyle gerçekleşendir.

Velilerin eğitim sürecine katılmasında engel teşkil eden durumlar vardır. Öğretmenlerin veli katılımı hakkında yetersiz bilgiye sahip olması, vakit alıcı ve zahmetli bulması, yoğunluktan vakit bulamaması, velilerin kendi işine karışacakları korkusu veli katılımını engeller. Yöneticilerin yoğun çalışması, vakitlerinin darlığı ve veli katılımını önemsememeleri süreci engeller. Ailelerin sosyoekonomik düzeylerinin düşük olması, eğitim seviyelerinin düşük olması, çekinmeleri ve vakit ayıramamaları eğitimde veli katılımı engelleyen problemlerdir (Oktay ve arkadaşları, 2003).

Aile katılım çalışmaları son yıllarda dünyada olduğu kadar Türkiye’de de artış göstermektedir. Aile katılımı çalışmaları uygulandıkça ve olumlu sonuçlar alındıkça artarak devam etmektedir. Ayrıca bu konuda akademik çalışmalar da son yıllarda hız kazanmıştır. Veli katılımı konusunda öğretmenlerin ailelerden, ailelerin ise öğretmenlerden beklentileri bulunmaktadır. Bu beklentiler karşılıklı gerçekleşirse verimli bir iş birliği ortamı hazırlanır bu da öğrenciye her yönden katkı sağlar. Okullarda kurulan okul aile birlikleri okul ile aile arasında iş birliği ve bütünleşmeyi sağlamayı amaçlamaktadır. Aileleri eğitime dâhil ederek okulda yapılan çalışmalardan ve etkinliklerden haberdar etmeyi amaçlar (Zembat ve Unutkan, 2001).

1.1.PROBLEM DURUMU

Eğitimde veli katılım düzeyi çeşitli değişkenlere göre farklılaşmaktadır. Eğitim düzeyi daha yüksek olan anne babaların, eğitim düzeyi daha düşük anne babalara göre çocuğunun eğitimine daha çok katıldığı saptanmıştır. Aynı zamanda anne babası eğitim sürecine katılan öğrencilerin akademik başarılarının daha yüksek olduğu görülmüştür (Kotaman, 2008).

Ailelerin okuryazarlık düzeyi yükseldikçe çocuklarına ayırdıkları vakit arttığından aile katılım sürecinde daha aktif oldukları görülmüştür. Ailede çocuk sayısı arttıkça veli katılım düzeyi azalmaktadır. Çocuk sayısının fazla olması her çocuğa ayrılan vakti azaltacağından katılım oranını da düşürmektedir. Üç ve daha fazla çocuğu olan ailelerin, bir veya iki çocuğu olan ailelere göre eğitime daha az katıldığı ortaya çıkmıştır. Ailede kişi başına düşen gelir arttıkça velilerin katılım düzeyi artmaktadır. Sosyoekonomik düzeyi yüksek olan çocukların ailelerinin, sosyoekonomik düzeyi düşük olan ailelere göre eğitim öğretim sürecine daha fazla katıldığı görülmektedir. Velilerin eğitime katılım düzeyleri okulun bulunduğu çevreyle de ilgilidir. Alt düzey çevrede bulunan okullarda veli katılımının, üst düzey çevrede bulunan okullardaki veli katılımına göre daha az olduğu görülmüştür. Araştırmalar sınıf öğretmenlerinin diğer branşlara göre velilerle daha çok iletişim halinde olduğunu göstermektedir (Can, 2009).

Ülkemizde velilerin eğitime katılımı yeteri düzeyde değildir. Bunun sebepleri arasında yukarıda belirtilen ailenin eğitim düzeyi, maddi durumu, okulun çevresi etkilidir. Bunun dışında veliler katılıma engel olarak yoğun iş temposunu, evdeki diğer çocukları, ekonomik zorlukları, katılım süreci hakkında bilgi sahibi olmamalarını, sağlık problemlerini, öğretmenlerin katılıma teşvik etmemesini, özgüven eksikliğini, ulaşım zorluğunu, öğretmenlerden çekinilmesini öne sürer (Can, 2009). Tüm bunlar eğitime veli katılımının problemleridir. Aileler sürecin önemi hakkında bilgilendirilip çeşitli yollarla güdülenirse bu problemlerin önüne geçilebilir.

Ülkemizde okul aile iş birliği istenilen düzeyde olmamakla birlikte veli toplantıları da tam olarak amacına hizmet etmemektedir. Okul yönetiminin veli toplantılarını ve bu toplantıların işlevini arttıracak tedbirler alması gerekmektedir. Velilerin eğitime katılımını engelleyen unsurlar: ilgisizlik, okulun para talebi, olumsuz öğretmen tutumları olarak sıralanabilir (Albez ve Ada, 2017).

Okul yöneticileri okul aile iş birliğini örgütleme konusunda yetersiz kalmaktadır. Ayrıca örgütleme basamaklarını tam olarak yerine getirmedikleri tespit edilmiştir. İlkokullarda okul aile iş birliğinin üst kademelere göre daha çok olduğu ortadadır. Yönetici, öğretmen ve velilerin iş birliği istenen düzeyde değildir. Öğretmenlerin velilere yönelik tutum ve davranışları değişirse velilerin de okula yönelik algıları değişirse katılımın artacağı düşünülmektedir. Yürürlükte olan okul aile birliği yönetmeliği ihtiyaçları karşılayacak düzeyde olmadığından geliştirilmesi gerekmektedir (Albez, 2016).

Annenin çocuk üzerindeki etkisinin yanı sıra babanın çocuğa karşı tavır ve davranışları da çocuğun gelecekteki yaşamını, psikolojisini etkiler. Aynı zamanda olumlu baba tutumları çocuğun akademik başarısına katkı sağlamaktadır. Buradan hareketle çocuğun eğitim hayatına yalnız annelerin değil babaların da dâhil olması gerektiği sonucuna varılır. Fakat ülkemizde geleneksel aile yapısının baskın olmasından kaynaklı babalar çok fazla eğitime katılım göstermemektedir. Bu konuda planlar yapıp seminerler, konferanslar düzenlenebilir. Bu konferanslarda uzman kişiler, çocuğun gelişimde ve eğitimde babanın rolünün önemine yer verebilir (Şahin ve Ünver, 2005).

Bu açıklamalar doğrultusunda eğitim-öğretim faaliyetleri için büyük önem taşıyan eğitimde veli katılımı konusunda yapılan çalışmalar, bu araştırmanın problem durumunu oluşturmaktadır. Eğitimde veli katılımı konusunda yapılmış çalışmalar hakkında genel bakış açısı kazandırmayı hedeflemektedir.

1.2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Okul ve aile arasındaki iş birliği çok önemlidir. Okulun bu iş birliğini sağlayacak plan ve program oluşturması gerekmektedir. Okul ve aile arasındaki sağlıklı ilişki öğrencinin okulu sevmesini ve derslerde başarılı olmasını sağlayabilir. Aynı zamanda öğrencinin bilişsel, duyuşsal, psikomotor becerilerini geliştirmesine de katkıda bulunabilir. Okulda verilen eğitim ne kadar nitelikli olsa da evde desteklenmediği sürece eksik kalacaktır.

Okul aile iş birliğinin gerekliliğini ifade eden pek çok neden bulunmaktadır. Bunlar şu şekilde sıralanabilir: Okuldaki eğitim programını geliştirmek, anne ve

babanın becerilerini daha üst seviyelere çıkarmak, ailenin okula destek vermesini sağlamak, çocukların hem bugün hem de gelecekteki yaşamlarında başarılı bir birey olabilmelerini sağlamak, okuldaki diğer ailelerle iletişim kurmak ve öğretmene çalışmalarında yardımcı olmaktır (Epstein, 2001, s.411).

Gelişmiş ülkelerde eğitimde veli katılımının önemi anlaşılmış ve bu önemli bir eğitim politikası haline getirilmiştir. Ülkemizde de bu önemin anlaşılması, veli iş birliğinin öğrenciye getirilerinin fark edilmesi ve bu yönde adımlar atılması amacıyla araştırma yapılmıştır.

Öğrencinin okul başarısını etkileyen ve çok yönlü gelişimini sağlayan pek çok etken mevcuttur. Bunların başında en etkili etken olan aile gelir. Velilerin çocuklarıyla kuracakları iletişim ve okulla yapacakları iş birliği çocuğa büyük katkılar sağlayacaktır (Çalışkan ve Ayık, 2015). Başarılı bir okul sistemi ve verimli bir ders ancak okuldaki çalışanların ve okula destek veren velilerin iş birliği içinde olmaları ile gerçekleşir. Öğrencinin yaşamında ailesi ve gittiği okul büyük önem taşır. Onu şekillendiren ve geleceğe hazırlayan kurumlar okul ve ailedir. Aile, eğitimin bir parçasıdır. Aile katılım çalışmalarına önem verilerek eğitimde kalite artırılabilir. Bu araştırma okul aile iş birliğinin gerekliliği ve önemi üzerinde durması bakımından kıymet taşır.

Okulun amaçlarını gerçekleştirmede, öğrencinin gelişimini ve başarısını desteklemede ailenin katkısı büyüktür (Albez, 2016). Okul aile iş birliğini sağlamak ve geliştirmek amacıyla bu çalışmada bilgiler verilmiştir. Yurt içi literatürde eğitimde veli katılımı konusunda doküman incelemesi yöntemi ile yazılmış çalışma bulunmamaktadır. Bu açıdan bu çalışma ilk olması bakımından önemlidir.

Bu çalışmada 2000-2018 yılları arasında eğitime veli katılımı konusunda yapılan çalışmalar ele alındığından büyük önem taşımaktadır. Bundan sonra veli katılımıyla ilgili yapılacak çalışmalara yol gösterici niteliktedir. Ayrıca bu çalışma veli katılımının her kademedeki tüm boyutlarını içermektedir. Alan yazına baktığımızda çalışmalar eğitimde veli katılımının tek boyutunu ele alırken bu çalışma eğitimde veli katılımını her yönden ele aldığı için önem arz etmektedir. Örneğin; eğitime veli katılımının öğrencinin sosyal becerilerine, saygı düzeylerine, problem

özme yeteneğine, oyun becerilerine, öz yeterlik inançlarına, müzik dersi çalgı eğitimine, bilimsel becerilerine, farkındalık düzeylerine, liderlik vasıflarına, okul başarısına, akran ilişkilerine, ilköğretime hazırbulunuşluk düzeylerine, dil becerilerine, matematik başarılarına, tutumlarına, bilgi teknolojisini kullanmalarına, beden eğitimi ve spora katılımlarına etkileri gibi konuları ele almıştır. Bu yönüyle çalışma çok kapsamlıdır. Çalışma eğitime veli katılımı gibi geniş bir konunun her yönünü kapsaması bakımından önemlidir. Bu alışma bu alanda yapılacak çalışmalara örnek teşkil etmektedir.

1.3. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmada 2000-2018 yılları arasında eğitimde veli katılımı konusunda yapılmış araştırmaların incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda 2000-2018 yılları arasında eğitimde veli katılımı konusunda yazılmış makale, yüksek lisans ve doktora tezinden oluşan 144 çalışma incelenmiştir.

1.4. ARAŞTIRMANIN PROBLEM CÜMLESİ

2000-2018 yılları arasında eğitimde veli katılımı konusunda yapılmış çalışmalar hakkında genel bakış açısı kazandırmaktır.

1.4.1. Araştırmanın Alt Problemleri

1. 2000-2018 yılları arasında eğitimde veli katılımı konusunda yapılmış çalışmaların amacı nedir?
2. 2000-2018 yılları arasında eğitimde veli katılımı konusunda yapılmış çalışmaların yapıldığı yer neresidir?
3. 2000-2018 yılları arasında eğitimde veli katılımı konusunda yapılmış çalışmaların yayın yılı nedir?
4. 2000-2018 yılları arasında eğitimde veli katılımı konusunda yapılmış çalışmaların yapıldığı kademe nedir?

5. 2000-2018 yılları arasında eğitimde veli katılımı konusunda yapılmış çalışmaların türü nedir?
6. 2000-2018 yılları arasında eğitimde veli katılımı konusunda yapılmış çalışmaların yöntemi nedir?
7. 2000-2018 yılları arasında eğitimde veli katılımı konusunda yapılmış çalışmaların deseni nedir?
8. 2000-2018 yılları arasında eğitimde veli katılımı konusunda yapılmış çalışmaların veri toplama aracı nedir?

1.5. SAYILTILAR

- 2000-2018 yılları arasında eğitimde veli katılımı konusunda Türkçe yazılmış makale, yüksek lisans tezi, doktora tezinden paylaşım izni olan çalışmaların tamamına ulaşıldığı varsayılmaktadır.

1.6. SINIRLILIKLAR

- Bu çalışmanın verileri 2000-2018 yılları arasındaki araştırmalarla sınırlıdır.
- Yapılmış Türkçe çalışmalarla sınırlıdır.
- YÖK tez veri tabanında kısıtlanmamış çalışmalarla sınırlıdır.
- Literatür taraması aile katılımı, veli katılımı, okul aile iş birliği, veli iş birliği anahtar kelimeleri ile sınırlıdır.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. AİLE KATILIMI

Aile katılımıyla ilgili çok fazla tanım bulunmaktadır. “Aile katılımı, ebeveynlerin çocuklarının eğitime katkıda bulunmak için organize edilmiş etkinliklerin tamamıdır (Şahin ve Ünver, 2005, s.1).” Aile katılımının temel amacı çocuğun gelişimine katkı sağlamak ve çocuğun eğitiminde aktif rol oynamaktır. Aile katılımının diğer amaçları: çocuktaki olumlu davranışların devamını sağlamak, problemleri önlemek, deneyimlerini paylaşmak, öğretimi daha etkili hale getirmek, çocuğun gelişimiyle ilgili aileyi bilinçlendirmek, ailelerin çocuklarını daha iyi tanımalarına yardımcı olmak...

Aile katılımı ev ile okul arasındaki iletişimi arttıracığından çocuğa büyük katkılar sağlar. Çocuk okulda daha aktif hale gelir. Zihinsel, psikolojik gelişimini olumlu yönde etkiler. Aile katılımında aileler öğretmenleri, okul ortamını daha iyi tanır. Aynı şekilde öğretmenler de öğrencilerin aile yapısını tanıyıp sorunların altındaki sebepleri bulabilir, önleyici yaklaşımla sorunlar ortaya çıkmadan kaldırabilir (Temel, 2008).

Ensari ve Zembat’a (1999) göre aile katılımı; ailelerin eğitime katılımlarının sağlanması ve desteklenmesi, çocukların öğrendiklerinin kalıcılığı için ev ve okul arasındaki iletişimin artırılması, programların velilerin katılım ve katkıları ile zenginleştirilmesine dayanan bir yaklaşımdır.

Velilerin okul etkinliklerine katılması, veli toplantılarına katılması, okulda yapılması zorunlu işleri yapması, evde çocuğunun eğitimi için uygun ortam oluşturması, çocuğun ödevlerini kontrol etmesi, ona yardımcı olması, onun için bir

rol model olması, çocuğu ders çalıştırması, çocuğunun öğretmenleriyle iletişim halinde olması aile katılımı çalışmalarında aktif olduğunu gösterir (Şaban, 2011).

Jones (1989) veli katılımını dört şekilde açıklar: Geleneksel, bilgi alıcı, okula katılım, kararlar. Geleneksel modelde veli, veli toplantılarına katılır. Bilgi alıcı modelde veli, okuldan gelen bilgileri alır. Okula katılım modelinde veli, okuldaki danışma kurulu gibi bir gruba üye olur. Kararlar modelinde veli, okul için karar verenlerin arasında olur.

Aile katılımı, veliler ile öğretmenler arasında, çocuğun eğitimini desteklemek daha ileriye taşımak amacıyla kurulan iletişimdir. Ailelerin çocuklarının eğitiminde etkin rol almasıdır. Eğitimin kalitesini arttıran bir yaklaşımdır. Aile katılımının içinde, ailelere eğitim verme ve destekleme yer almaktadır. Birçok aile çocuklarının eğitimine katılma konusunda bilgi ve beceriye sahip değildir. Çocukların eğitiminde aktif rol oynamayan aileler, bu durumun çocuğun ders başarısında ve gelişiminde ne gibi problemlere yol açacağını da bilincinde değildirler (Gül, 2007).

Green (2002, s.1), ailelerin çocuklarının eğitimine ortak olup katıldıklarında çocukların ömür boyu daha başarılı olduğu, okula dair olumlu tutumlar geliştirdiği, her kademeye geçerken daha istekli oldukları ve okulu bitirme ihtimallerinin daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. Okula karşı istekli olan çocuklar ise sosyal beceri ve çevreye uyum sağlama konusunda daha başarılıdır. Verimli bir aile katılım çalışmasının gerçekleşmesi için ailelerin, öğretmenlerin, idarecilerin aile katılımının verim sağlayacağına olan inançlarının tam olması gerekir.

Aile katılım çalışmalarının önemi gün geçtikçe daha iyi anlaşılmaktadır. Ülkemizde 1980’li yıllarda önemi kavranmaya başlayan aile katılımı konusunun Batı ülkelerindeki geçmişi 100 yıl öncesine dayanır. Aile katılım çalışmaları okul ile aile arasındaki iletişimi artırır. Bu da hem eğitim öğretimin kalitesini artırır hem de hedeflere ulaşılmasını kolaylaştırır (Göktaş, 2015).

Çalık’a (2007) göre eğitimde veli katılımı ve okul aile ilişkilerinin geliştirilmesi, okulda disiplin sorunlarının azalmasını sağlar. Bu da öğrencilerin daha sağlıklı bir ortamda eğitim almalarını kolaylaştırır. Okulun ve velilerin amacı çocuklar için iyi bir eğitim öğretim ortamı hazırlamaktır. Bu da okul ve veli iş birliği

sayesinde oluşur. Bu iş birliği sonucunda çocukta kalıcı öğrenmeler meydana gelir (Tanaydın ve Şimşek, 2002). Ayrıca veli katılımı, öğrencide okula karşı aidiyet duygusu geliştirmesini sağlar.

2.1.1. Aile Katılımının Önemi ve Gerekliliği

Öğrencilerin akademik başarısında ailelerin rolü büyüktür. Aileleri, eğitimin bir boyutu yaparak sürece katmak öğrenci başarısını arttıracak gibi çocuğun disiplin sorunları yaşama olasılığını da azaltır. Çocuklarda istenmeyen davranışı ortadan kaldırmanın bir yolu da veli ile iletişime geçip ortak çaba ile sorunu çözmektir. Böylelikle zamanla daha yaşanabilir ve sıkıntısız toplum yapısı oluşturulabilir (Ekinci Vural, 2006).

Harrison’a göre (2003) eğitim bir bütündür ve bu bütünün parçaları vardır. Bunlar: anne, baba, toplum, öğretmen ve akrandır. Türk Milli Eğitim sisteminde okul aile iş birliği konusu Cumhuriyet’in ilk yıllarından beri konuşula gelmiştir. Aksoy ve Turla (2001) Milli Eğitim Şuralarında okul aile ilişkilerinin geliştirilmesi konusunda kararlar alındığını ifade etmiştir. 1946 yılında toplanan 3. Milli Eğitim Şurasında gündem maddelerinden biri okul aile iş birliğidir. Milli Eğitim Bakanlığı Okul Aile Birliği Yönetmeliğinin 5. maddesi: “*Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda, okul ile aile arasındaki bütünleşmeyi gerçekleştirmek, veli ve öğretmenler arasında iş birliği sağlamak amacıyla okul-aile birlikleri kurulur.*” şeklindedir. 15. Milli Eğitim Şurasında “*Aile Katılım Programları*” ve “*Ana Baba Okulları Yaygınlaştırmaları*” kararı alınmıştır (Akt. Kızıldaş, 2009).

Aile katılımının öğretmenler, aileler ve çocuklar açısından önemli noktaları vardır. Öğretmen açısından önemi; öğretmen, çocuğu daha iyi tanıyacağı için ona nasıl davranması gerektiğini bilir. Çocuğun ev ortamını, aile yapısını, önceki sınıfını veya okulunu bilen öğretmen çocuğun hazırbulunuşluk düzeyi hakkında da bilgi sahibi olacağından planlamasını ona göre yapar. Aile katılımı yoluyla öğretmenler öğrencilerin bilgi düzeyini, yeteneğini, hastalığını, sorunlarını bilip buna göre davranır. Aile açısından önemi; aile, kurumu ve öğretmeni daha yakından tanıyacağı için güveni artar ve çocuğunu emanet ederken aklı kalmaz. Bunun yanında okuldaki konulara ve etkinliklere göre evde uygun çalışma ortamı hazırlar ve bilgisi düzeyince

çocuğuna yardımcı olur. Aile katılımının çocuk açısından önemi; çocuk kendini özel hisseder, okulda güvende hisseder, benlik saygısı gelişir, okula karşı olumlu tutum geliştirir (Çamlıbel Çakmak, 2010).

Aile katılımı gereklidir. Çünkü öğrencinin başarısının artması, sosyal ve bilişsel becerisinin gelişmesi, okula karşı olumlu tutum içinde olması için ailenin öğretmenle, okul idaresiyle iletişim ve iş birliği içinde olmasıyla gerçekleşir (Canpolat, 2011).

2.1.2. Aile Katılımının Amaçları

Verimli ve sorunsuz bir eğitim öğretim süreci geçirmek aile katılım çalışmalarının temel amacını oluşturmaktadır. Bunun yanında ev ile okul arasında ilişki kurarak okulda verilen eğitimin evde devamını sağlamak amaçlanmıştır (Can, 2009).

Oktay ve arkadaşları (2003) aile katılımının amaçlarını şöyle sıralamıştır: Aileye bilgi vermek, aileyi bilinçlendirmek, problemleri önlemek, eğitim-öğretimin sürekliliğini sağlamak, eğitimin etkili yapılmasını sağlamak, çocuğun aile için kıymetini aileye göstermek, çocuğun gelişimine katkıda bulunmak, ailede çocuk için bulunan öğrenme ortamına katkı sağlamak, aile aracılığıyla çocuğun sahip olduğu potansiyeli sonuna kadar kullanmasını sağlamaktır (Akt. Ekinci Vural, 2006).

Aile katılımının diğer amaçları: aileye bilgi vermek, eğitim sunmak, destek olmak, sorunlara çözüm üretmek, eğitimin bütünlüğünü sağlamak, aileleri eğitimde aktif hale getirmek, çocuğun gelişimine katkıda bulunmak, çocuğun olumlu davranışlarının devamını sağlamak, çocukta istendik davranış değişiklikleri meydana getirmek, öğrenme ortamını zenginleştirmek (Binicioğlu, 2010).

2.1.3. Aile Katılımının Yararları

Plan çerçevesinde gerçekleştirilen aile katılım etkinliklerinin öğrenci, öğretmen, okul idaresi ve aile açısından pek çok yararı bulunmaktadır.

Poyraz (2013), Oktay (2009)'a göre okul aile iş birliği çalışmalarının faydaları şu şekilde sıralanabilir: Veliler, çocukların gelişimlerine çok yönlü bakmayı öğrenirler. Çocuk büyütmeyle ilgili deneyimlerini paylaşma imkânı bulur. Problemleri ortak çözerler. Veliler bilinçlenir. Çocuklarının gelişimleri hakkında bilgi edinirler. Öğretmenler velilerin özel bilgilerinden faydalanabilir. Veliler çocukların eğitiminde aldıkları rolü ve bunun önemini fark eder (Akt. Abbak,2008).

Cömert ve Güleç'e göre (2004, s.135-136) aile katılım boyutlarının yararları vardır. Bunlar aile, öğretmen, çocuk, kurum açısından sınıflandırılabilir ve aşağıdaki şekildedir.

Aile katılımının çocuk açısından faydaları: Okulda güvenli eğitim-öğretim ortamı hazırlanır. Başarılı bir hayata hazırlanır. Ev ile okul ortak paydada birleştiği için farklı tutumlar olmayacağından sorun yaşamaz. Topluma uyum sağlama ve sosyalleşme konusunda olumlu etkiler yaratır. Olumsuz tavırlarını değiştirip becerilerini geliştirir. Okula hazırbulunuşluk düzeylerini arttırır. Akademik başarısını arttırır. Okula karşı olumlu tutum sergilemelerini sağlar. Dil becerilerinin gelişmesini sağlar. Benlik saygısını geliştirir.

Aile katılımının aile açısından faydalarını Aktaş ve diğerleri (2016) şu şekilde açıklar: Aileler çocuklarıyla sağlıklı iletişim kurabilir. Kendi bilgi ve becerilerini fark ederler. Okulun programını ve işleyişini anlarlar. Çocuklarına zaman ayıracakları için kendilerini daha iyi hissederler. Çocuklarını bir birey olarak kabul ederler. Çocukların eğitiminde önemli role sahip olduklarını fark ederler ve buna göre davranırlar. Çocuklarının gelişimlerine çok yönlü katkı sağlarlar. Bu konuda kendilerine güvenleri artar. Kendilerini kurumla bir bütün olarak görmelerini sağlar. Okula karşı tutumları olumlu yönde olur. Sorunlara karşı daha duyarlı ve sağlıklı yaklaşım göstermelerini sağlar. Çocukların ilerlemesinin ve gelişme kaydetmesinin farkında olurlar.

Aile katılımının öğretmen açısından faydalarını Aktaş ve diğerleri (2016) şu şekilde açıklar: Koyduğu hedeflere ulaşır. İş konusunda tatmin yaşar. Programı daha kolay gerçekleştirir. Sorumluluklarını paylaşır. Sağlıklı sonuçlara ulaşır. Problem çözme becerisi gelişir. Çocuklar arasındaki bireysel farklılıkları fark eder. Aileleri ve çocuğu daha yakından tanıma fırsatı bulur.

Aile katılımının kurum açısından faydaları: Eğitimde süreklilik sağlanır. Eğitimde kalite sağlanır. Fırsat eşitliği sağlanır. Çalışanların iş tatmini artar. Ailenin güvenini kazanır. Amaçlara daha kolay ulaşılır (Akt. Özdiç, 2014).

2.1.4. Aile Katılım Etkinlikleri

Aile katılımında başarıyı sağlayabilmek için atılacak ilk adım çocuğun okula başladığı andan itibaren aile ile okul arasında doğru iletişimin kurulmasıdır (Bağçeli Kahraman, 2012).

Oktay ve arkadaşlarına (2003) göre aile katılım etkinlikleri şu şekilde olabilir: Ailelerle olumlu iletişim kurarak, evlere mektup göndererek, panolar oluşturarak, ev ziyaretleri düzenleyerek, broşürler basılarak, aileler tarafından okul ziyaret edilerek, aylık bültenler çıkarılarak, bireysel görüşmeler yapılarak, görev paylaşımı yapılarak, telefon görüşmeleri yapılarak, bülten tahtaları oluşturularak, dilek öneri kutuları konarak, kitapçıklar basılarak, veli toplantıları düzenlenerek, konferanslar düzenlenerek, afişler basılarak, fotoğraf ve video çekimi yapılarak, portfolyo hazırlanarak, kütüphaneler kurularak, küçük notlar yazılarak, WhatsApp grupları kurularak, anket düzenlenerek, etkinlik geceleri yapılarak...

Ailelerle kurulan olumlu iletişim sayesinde aileler kendilerini rahat hissedip beklentilerini öğretmenlere iletebilirler. Öğretmenler ve okul idaresi evlere mektup göndererek okulda yaşanan olaylar, çıkan sorunlar veya öğrencilerin durumu, devamsızlıkları hakkında aileyi bilgilendirebilir. Mektup sayesinde aile, okul tarafından önemsendiğini hisseder. Okulun muhtelif yerlerine panolar konularak bu panolara öğrencilerin hazırladıkları ürünler asılabilir.

Öğretmenler öğrencilerin evlerine ziyaret düzenleyebilir. Bu ziyaretler sayesinde çocuğun çalışma ortamı daha iyi görülür. Aile yapısı daha iyi anlaşılır. Bu ziyaretler öğretmen ve öğrenci arasında yakın bağlar kurulmasını sağlar. Ev ziyareti yapılmadan önce aile ile iletişime geçilip gün ve saatin belirlenmesi gerekir. Öğretmenin ev ziyareti esnasında rahat hissettiğini göstermesi ev sahibinin iyi hissetmesini sağlayacaktır.

Aileler vakit buldukça okulu ziyaret ederlerse öğretmenler ile iletişim kuvvetleneceğinden çocuğun eğitimine olumlu katkı sağlayacaktır. Öğretmenler beslenme, sağlık, iletişim gibi konularda broşürler basıp okulun muhtelif yerlerine asılabilir. Okulda ve sınıfta neler yapıldığı, gerçekleştirilen etkinlikler aylık bültenler çıkarılarak velilere duyurulabilir. Okulda yaşanan problemler veya öğretmenin öğrenci üzerinde fark ettiği özel durumlar bireysel görüşmeler yoluyla ele alınabilir.

Aile ve öğretmen iletişime geçip kendi aralarında görev paylaşımı yaparlarsa hedeflere ulaşmak ve planlı şekilde ilerlemek daha kolay olur. Veli her zaman okula gelmek için fırsat bulamayabilir. Bu açıdan öğretmen çocuğun gelişimi ve ilerlemesi hakkında veli ile telefonda görüşerek bilgi verebilir. Aile ile öğretmen telefon görüşmesi yaparak aradaki iletişimi koparmamış olurlar.

Çocukların yapmış oldukları etkinlikler bülten tahtaları yoluyla sergilenebilir. Böylelikle aileler çocuklarının gelişimlerini gözlemleyebilir. Ayrıca duyurulara, fotoğraflara, acil numaralara da bülten tahtalarında yer verilebilir. Yine okulun muhtelif yerlerine dilek öneri kutusu konarak aile katılım etkinliği gerçekleştirilebilir. Aileler okuldan v öğretmenlerden beklentilerini yazıp bu kutulara atabilir. Velilere yeni gelişmeler veya çocukların gelişim evreleri hakkında bilgi vermek amacıyla kitapçıklar basılabilir.

Her dönem bir kez yapılması zorunlu olan veli toplantılarında aileler çocukları hakkında detaylı bilgiye sahip olur. Çocukların her yönünün görüşüldüğü toplantılarda fikir alışverişleri yapılır. Öğretmenlerin tavsiyede bulunduğu bu toplantılar velilerin çocuklarının eğitimlerini ve gelişimlerini daha yakından tanıma fırsatı bulmaları açısından önem taşır. Ailelere çeşitli konularda bilgi verilmesi amacıyla konferanslar düzenlenebilir.

Okulun ve sınıfın çeşitli yerlerine afişler asılarak belli konularda ilgi çekilebilir. Sınıfta gerçekleşen etkinlikler, eğitsel oyunlar çekilen fotoğraflar ile velilere iletilebilir. Okulda yapılan törenler, sınıf içi etkinlikler videoya çekilerek ailenin eğitim-öğretim sürecinden haberdar olması sağlanabilir.

Çocukların gelişim aşamalarını gösteren portfolyolar hazırlanarak veliler tarafından gelişimlerin takip edilmesi sağlanabilir. Velilerin ve öğrencilerin

faaydalanacağı kütüphaneler kurularak bilgilerin elde edilmesi kolaylaştırılabilir. Öğretmenler öğrenciler hakkında küçük notlar tutup bunları velilerle paylaşılabilir.

Veliler ve öğretmenlerden oluşan WhatsApp grupları kurularak bu gruplarda verilen ödevler söylenebilir, velilerin sorularına cevap verilebilir, öğretmen ve veli her an diyalog halinde olabilir. Velilerin fikirleri anket yoluyla öğrenilebilir buna göre geliştirme ve düzeltmeler yapılabilir. Velilerin katılımıyla etkinlik geceleri düzenlenebilir. Bu gecelerde çocuklar gösteri yapabilir, veliler hem birbirleriyle hem öğretmenlerle bir araya gelerek kaynaşabilir.

2.1.5.Aile Katılımının Boyutları

Eğitime veli katılımının pek çok boyutu bulunmaktadır. Epstein (2000) aile katılım boyutlarını şu şekilde ifade etmiştir:

- Anne babalık: Anne babaların çocuk yetiştirme konusunda bilgi almalarını sağlamak ve gelişimleri hakkında bilgi vermek ve desteklemektir.
- İletişim: Ev ile okul arasında iyi iletişim kurulmasını desteklemektir.
- Gönüllülük: Anne babaların, evlatlarının eğitime gönüllü katılmasını desteklemektir.
- Evde Öğrenme: Çocukların okulda öğrendiklerini evde devam ettirebilmesini desteklemektedir.
- Karar Alma Süreci: Okulda alınacak kararlara velileri de dâhil etmeyi amaçlar.
- Toplumla İş Birliği: Ailelerin ve çocukların toplumla iş birliği hâlinde olmasını destekler.

2.1.6. Aile Katılım Modelleri

Eğitimde veli katılımı konusunda pek çok model bulunmaktadır. Swap (Akt. Özışıklı, 2008) aile modellerini şu şekilde sınıflandırmıştır:

- Koruyucu Model: Veli ile öğretmen arasındaki çatışmayı engeller. Çocuğa eğitimi okulda öğretmenlerin vereceğini, evde ailelerin destekleyeceğini savunan modeldir.
- Geçiş Modeli: Ailelerin okulun amaç ve hedeflerini desteklemesi beklenen modeldir. Çocuğun gelişimi hakkında tüm kararları öğretmenin vereceğini ama karar verirken veli görüşü alacağını savunur. Bu modelde çocuk gelişiminde veli etkisi bulunmamaktadır.
- Zenginleştirilmiş Program Modeli: Çocuğun en önemli öğretmenin aile olduğunu savunan modeldir. Veli okulda uygulanan programlar konusunda bilgilendirilir. Velinin önemli bilgilere sahip olduğu savunulur. Velinin katılımı yalnızca program ve okul yönetimi hakkında bilgi vermekle sınırlıdır.

Cunningham ve Davis (Tezel-Şahin ve Ünver, 2005) aile katılım modellerini şu şekilde sınıflandırmışlardır:

- Uzman Modeli: Öğretmeni uzman olarak kabul eder. Çocuğun gelişimi ve eğitiminin çoğunu öğretmen üstlenir. Veli ise kısmen dâhil olur. Öğretmen çocuğa dair kararı alır, veliye bilgi verir, velinin onaylamasını bekler.
- Müşteri Modeli: Veli eğitim müşterisi olarak görülür. Öğretmen bilgi vericidir. Veliler öğretmenlerin önerileri doğrultusunda karar verir.
- Eşli Model: Eğitimin uzmanı öğretmen, çocuğun uzmanı ise veli kabul edilir. Velilerin çocuklarına bakış açıları konusunda tarafsız olamayacağını savunur. Veliler ve öğretmenler birbirlerini dinleyip fikir alışverişi yapar ve kararları ortak alır. Planları birlikte yaparlar.

Diğer modeller:

- Gordon Modeli: Çocuğun gelişimini etkileyen aile, okul, toplum unsurları ayrı ayrı ele alınmıştır. Ailelerin eğitim sisteminin bir parçası olduğu fakat sürece nasıl katılacaklarını bilmedikleri ifade edilmiştir.
- Grolnick ve Slowiaczek Modeli: Davranış bilişsel, entelektüel ve kişisel olmak üzere üç unsuru bulunmaktadır.

- Hoover-Dempsey ve Sandler Modeli: Ailelerin çocuklarının eğitimlerini olumlu yönde etkiledikleri, ailelerin kendi görevlerini anladıklarında katılım gösterdikleri ifade edilmiştir.
- Hill ve Taylor Modeli: Aile katılımında başarıyı arttırmak için sosyal etkileşim ve sosyal kontrol mekanizmalarından bahseder.
- Epstein Modeli: Aile, okul, toplum arasındaki ilişkiyi beş başlıkta sınıflandırır (Gülmez, 2014, s. 27-36).

2.1.7. Aile Katılımında Sorumluluklar

Aile katılımında öğretmene düşen görevler şunlardır (Oktay ve ark.2003): Ailenin eğitime katılımında, sürecin planlanmasında, yürütülmesinde en önemli görev öğretmene düşer. Öğretmen aile katılımına dair her şeyi bilmeli, konuya hâkim olmalıdır. Velilerin sorularına net ve tatmin edici cevaplar vermelidir. Çocukların düzeylerine ve ihtiyaçlarına göre program hazırlamalıdır. Uyguladıklarını hem okul idaresiyle hem veli ile paylaşmalıdır. Gerekğinde okul idaresinden yardım almalıdır. Velilere karşı açık olmalıdır. Ailelerin eğitime katılım süreçlerini takip etmelidir.

Aile katılımında yöneticiye düşen görevler şunlardır (Oktay ve ark.2003): Yöneticiler iletişime açık olmalıdır. Aile katılım çalışmalarını desteklemeli, engel olmamalıdır. Yeniliğe, değişime açık olmalıdır. Ailelerle yapılacak toplantıları belirlemelidir. Sene başında öğretmenlere, aile katılım çalışmalarıyla ilgili bir yol haritası çizmelidir. Ailelere, öğretmenlere rehberlik etmelidir. Ailelere, aile katılımının önemini anlatmalıdır. Aile katılım çalışmaları için gerekli ortamı oluşturup materyal desteği sağlamalıdır. Aile katılımı konusunda uzmanlardan destek almalıdır. Diğer kurumlarla ve çevreyle iletişim halinde olmalıdır.

Aile katılımında aileye düşen görevler şunlardır (Oktay ve ark.2003): Okulda düzenlenen toplantılara sürekli katılmalıdır. Üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmelidir. İletişim kurarken açık olmalıdır. Evde çocuğun dersleriyle ilgili sorumluluklarını yerine getirmelidir. Problem varsa bunu öğretmenle paylaşmalıdır. Yeni fikirler üretmelidir. Çalışmalarda gönüllü olmalıdır. Aile katılım programında yer alan amaçları desteklemelidir.

2.1.8. Aile Katılımının Planlanması

Aile katılımı programı ailelerin beklentileri, çocukların içinde bulundukları durum, ilgi ve ihtiyaçları dikkate alınarak hazırlanmalıdır. Aile katılım etkinlikleri ve programı okul başında hazırlanıp uygulamaya konmalıdır. Gisler ve Eberts (2002: Akt. Ersoy, 2006) aile katılımı etkinliklerini planlama sürecini şu şekilde açıklamışlardır:

- Gereksinimleri Belirleme: Ailenin ihtiyaç ve gereksinimleri Aile İhtiyaç Belirleme Formu ile belirlenmelidir.
- Hedefleri Geliştirme: Okulun, ailenin, çocuğun, toplumun ihtiyaçlarına göre hedefler belirlenir.
- Hedeflere Ulaşılabilecek Etkinlikleri Belirleme: Hedeflere göre aile katılım şekilleri belirlenir.
- Uygulama Planları Geliştirme: Etkinlikler için uygun ortamın hazırlanması, materyallerin edinilmesi ve değerlendirmenin nasıl yapılacağı belirlenmesidir.
- Değerlendirme: Yapılan etkinliklerin ne derece başarıya ulaştığının tespit edilmesidir.

2.1.9. Aile Katılımına Yönelik Tutumlar

Devletin ailelerin eğitime katılımına yönelik tutumları olumludur. Ailelerin eğitime katılımı konusu, devlet tarafından yönetmeliklerce belirlenmiştir. Okul ile aileyi bütünleştirmek, iş birliğini geliştirmek amacıyla okul aile birlikleri kurulmuştur. Yerel yönetimler eğitimde çağdaş yaklaşımı destekledikleri için ailelerin eğitime katılımına yönelik tutumları olumludur (Abbak, 2008).

Okulların amaçları ve politikaları gereği ailelerin eğitime katılımına yönelik olumlu tutum geliştirmeleri gerekir. Bunun için plan ve program hazırlamaları, aileyi katacak etkinliklere yer vermeleri gerekir. Okul kadar öğretmen de aile katılımı konusunda önemlidir. Çünkü velilerle iletişime geçen daha çok öğretmenlerdir. Öğretmenler konuyla ilgili bilgi sahibi olmalı, aile katılımını destekleyecek aktiviteler yapmalıdır. Eğitimde aile katılımı konusunda olumlu tutum içinde olmayan öğretmenlerin sınıfında aile katılımı kısıtlı olacağı için bu durum öğrencileri

çoğu yönden olumsuz etkileyecektir. Öğretmenler katılım konusunda velileri bilinçlendirmeli ve cesaretlendirmelilerdir (Atayeter, 2004).

2.1.10. Başarılı Aile Katılımının Özellikleri

Decker ve Decker'e göre (2010: akt. Şaban 2011) aile katılımını başarıya ulaştıran hususlar şunlardır: Öğrenciye, veliye, okula uygun ihtiyaçlar belirlenerek herkese uygun bir yol çizilmelidir. Hem aile hem öğretmen iş birliği içinde çalışıp bilgi ve beceriye sahip olmalıdır. Her kültüre, her yaşam tarzına uyacak ortak plan oluşturulmalıdır. Ailelerin sadece veli toplantısına katılmasıyla sınırlı kalmamalıdır. Yapılan çalışmalarda okul dışındaki üniversite gibi kurumlardan destek alınmalıdır. Aile katılımı çaba, emek gerektiren ve belli bir sürece yayılması gereken çalışmalardır. Çalışmaların sonunda mutlaka değerlendirme yapılmalıdır. Aile katılım çalışmaları çok yönlü, güzel planlanmış ve uzun bir süreye yayılmış olmalıdır.

2.1.11. Aile Katılımı Programı Örnekleri

Zembat ve Unutkan (2001, s.45-50) ailelerin okul öncesi eğitim programlarına katılımlarını içeren program örneklerini şu şekilde sunmuşlardır:

- Bloomingdale Aile Katılım Programı: Aileler programın her aşamasında aktif olmalıdır. Programda ailelerin sınıfta bulunmaları, öğretmene yardım etmeleri, eğitim-öğretim çalışmalarının devamını sağlamaları şarttır.
- Fospa Aile Katılım Programı: 4 yaşındaki çocuklar için hazırlanan bu programın amacı, ailelerle iş birliği yaparak çocuğun potansiyelini sonuna kadar kullanmasını sağlamaktır. 4 yaşındaki çocuklara olumlu bir okul tecrübesi yaşatarak ailelere çocuklarının eğitiminde nasıl rol oynadıklarını göstermeyi hedefler. Ailelere çocuklarının gelişim düzeyi hakkında bilgi verir.
- Aile Katımlı Sosyalleşme Programı: 5-6 yaşındaki çocukların sosyal becerilerini aileleri yardımıyla geliştirmeye amaçlar. Çocuğun sosyalleşmesinde okul ortamı önemli olduğu kadar ev ortamı da önemlidir.

2.1.12. Aile Katılımını Engelleyen Faktörler

Oktay ve arkadaşları (2003) aile katılıma engel olan faktörleri öğretmen açısından, yönetici açısından ve aile açısından değerlendirmiştir.

Aile katılımına öğretmen engelleri: Aile katılımının vakit alacağı ve zahmetli olacağı düşüncesi, aile katılımı hakkında yeterli bilgiye sahip olamama, velileri nasıl teşvik edecekleri konusunda bilgi sahibi olmama, planlamanın çok zaman alacağı düşüncesi, aile katılım sürecinin nasıl ilerleyeceğini bilememe, veliler tarafından gözlenmekten rahatsız olmaları, iş stresi ve yoğunluğu, ailelerin kendi işlerine karışacağı ve bunun da karmaşaya sebep olacağı düşüncesi öğretmenlerin aile katılımına engel düşünceleridir.

Aile katılımına yönetici engelleri: Ailelere ayıracak vaktin bulunmaması, ailelerle iletişim kurulamaması, yoğun çalışma temposu, okul aile iş birliğine önem verilmemesi, okul aile iş birliğinin maliyetli olacağı ve bunun da karşılanamayacağı düşüncesi yöneticilerin aile katılımına engel düşünceleridir.

Aile katılımına aile engelleri: Yeterli zamanın olmaması, sosyoekonomik durumlarının kötü olması, yöneticilere karşı olumsuz tutumlar, aile katılım programının önemini bilmeme, öğretmenlerin velilere karşı olumsuz tutum sergilemeleri, bazı okullara ulaşımın zor olması, öğretmenlerden çekinmeleri, eğitim düzeylerinin düşük olması, öğretmenlerin otoriter davranması, kültürel farklılıkların bulunması, okul personeli ile yeterince iletişim kurulmaması ailelerin aile katılımına engel düşünceleridir.

Eğitime aile katılımı engelleyen faktörler kimden kaynaklı olursa olsun önlenebilir ve sorunların önüne geçilebilir. Bu konuda Funkhouser ve Gonzales (1997) şunları öneriyor:

- Veli katılımını sağlamak için gerekli para, çevre kuruluşlardan temin edilebilir.
- Çocuklara verilen eğitim hakkında velilere bilgi verilebilir.
- Veli katılımı konusunda öğretmenlere eğitim verilebilir.
- Toplantı ve etkinlikler önceden duyurulabilir.
- Toplantılara katılamayan velilere bilgilendirici yazılar gönderilebilir.
- Velilerle iletişim halinde olacak bir görevli çalıştırılabilir.

- Ev ziyaretleri düzenlenebilir.
- İletişim hususunda teknolojiden yararlanılabilir.
- Öğretmenlere ek ücret temin edilebilir (akt. Decker ve Decker, 2000).

2.1.13. Türkiye’de ve Dünyada Aile Katılım Çalışmalarının Gelişimi

Aile katılımının önemi anlaşılıp faydaları tüm dünyaca görülünce Türkiye’de de aile katılım çalışmaları başlamıştır. Okul öncesi eğitim kademesiyle başlayan çalışmalar zamanla tüm kademelere yayılmıştır. Eğitimde aile katılımı üzerine akademik çalışmalar artınca okullar tarafından daha önemsenmiş ve hedefleri, planları arasına girmiştir (Albez, 2016).

Dünyada aile katılım çalışmaları önceleri alt sosyoekonomik gruptan gelen çocuklar ve aileler üzerinde yapılmıştır. Zamanla bu çalışmalar tüm aile gruplarına yayılmıştır. 1994 yılında Amerika Birleşik Devletlerinde “Amerika Okullarını Geliştirme Yasası” çerçevesinde okul, toplum ve ailenin iş birliği içinde olması gerektiği ifade edilip bu yönde çalışmalar yapılmıştır. Çalışma sonrası değerlendirmede elde edilen bilgiler etkinliklerin olumlu sonuç verdiğini göstermiştir (Gülmez, 2004).

Kanada’da eğitimde veli katılımını sağlayan dernekler bulunmaktadır. Bu derneklerin ortak amaçları vardır. Bunlar: Okulun kurallarına doğrudan müdahale etmemek, öğrencinin tüm problemleriyle ilgilenmek, halkın tamamının çocukla ilgilenilmesi sağlanarak ortak paydalar elde etmek, toplumun okula katkısını sağlamak, ulusal bilince ve mirasa sahip çıkmak, ailelerin desteğiyle okul ortamını, öğretmenlerin desteğiyle ev ortamını düzenlemektir (Atayeter, 2004, s.33).

ABD’de eğitim eyaletler ve yönetim organlarının sorumluluğu altındadır. Tüm okullarda okul aile iş birliğini geliştirmek üzere çalışan gönüllü veliler ve öğretmenler mevcuttur. ABD’de bulunan Ulusal Okul Aile Birliğinin amaçları şunlardır: Okul ile aile arasındaki iletişimi ve ilişkiyi geliştirmek, parasız okulların koşullarını iyileştirmek, çocukların refah seviyelerini arttırmak, ev ortamlarını iyileştirmek, çocukları ve gençleri korumaya yönelik çeşitli yasalar çıkarılması sağlamak (Atayeter, 2004, s.33).

Güney Kore’de eğitimin her kademesinde okul aile iş birliği önemsenir. Yükseköğrenim düzeyinde bile okul aile iş birliği kuruluşları vardır. Ayrıca Güney Kore’de “Olgunlaşma Birlikleri” adı verilen okul ile ailenin iletişimini sağlamaya, geliştirmeye yönelik kurulan kuruluşlar mevcuttur. Bu kurum ve kuruluşların genel amaçları şöyledir: Okulun masraflarına katkı sağlamak, eğitimin kalitesini arttırmak, okuldaki faaliyetlere yardımcı olmak, okulun bakımını sağlamak, okulda tesisler kurulmasına yardımcı olmak (Palk, 1982, s.1-5, akt. Atayeter, 2004, s. 35-36).

Almanya’da eğitim eyalet hükümetlerinin sorumluluğundadır. Almanya eğitim yasaları velilerin eğitime katılımını zorunlu kılan maddeler içerir. Bazı eğitim yasaları velinin sınıfa girip dersi veya sınavı izlemesine müsaade eder. Okullarda danışma kurulları yer alır (Atayeter, 2004, s.36).

Eskiden Fransa’da veliler eğitime az katılırdı. 1901’de çıkarılan yasa ile “Kamu Okulları Okul Aile Konseyleri” kuruldu. Bu kuruluşun amaçları: Okullara maddi yardım sağlamak, okul ile aile arasında yaşanan sorunları belirlemek ve bunlara çözüm önerileri sunmak, okulun kültürel, sosyal, eğitsel alanlarda gerçekleştirilen faaliyetlerine destek vermek, eğitim Bakanlığınca saptanmış ilkeleri uygulamak (Porz, 1982, s.1-4, Atayeter, 2004, s.37).

İsveç’te eğitim işleri Milli Eğitim Kurulunca gerçekleştirilir. 1946 yılında “Milli Öğrenci Veli Birliği” kuruldu. Bu kurumun amaçları: Çocukları ile ilgilenmeyen velilerle iletişime geçmek, öğretmenler ve veliler arasında fikir birliği sağlamak, okulda yapılan etkinliklerden velileri haberdar etmek (Atayeter, 2004, s.38).

Hindistan’da eğitim sisteminin temel unsuru çocuk ve ailedir. Çocuğun her türlü gelişiminde aile en önemli faktördür. Bundan dolayı ailelerin eğitime katılımı için çaba sarf edilir. Öğrenci okula kaydedilirken veliler de mülakata alınır. Sorulan sorulara alınan cevaplar sonucu aile ve öğrenci hakkında bilgi sahibi olunur ve buna göre eğitim ortamı düzenlenir. Hindistan’da veli toplantıları sık ve düzenli şekilde yapılır (Atayeter, 2004, s.39).

İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra İngiltere’de eğitim sistemini düzenlemek ve problemleri düzeltmek adına komisyonlar kuruldu. Bu komisyonlar okul aile iş birliğinin önemi üzerinde çok durdular. İngiltere’de “Ulusal Okul Aile Birliği

Konfederasyonu” vardır. Bu kuruluşa gönüllülük esas olmak üzere sadece öğretmenler ve anne babalar üye olabilir (Atayeter, 2004, s.40).

İtalya’da 1974 yılına kadar okul aile iş birliği önemsenmiyordu. 1973 yılında çıkarılıp 1974 yılında uygulanmaya başlayan “Devrim Yasası” ile eğitimde ailelere de söz hakkı verilmiştir. O tarihten sonra okul aile iş birliği önemsenmiş buna göre uygulamalar yapılmıştır. Başta deneyimsizlikten kaynaklı sorunlar yaşansa da sonra problemler aşılar başarıya ulaşılmıştır (Atayeter, 2004).

2.2. OKUL AİLE İŞ BİRLİĞİNİN İLKELERİ

Okul aile iş birliğinde başarılı olmak için hem planlama hem uygulama aşamasında yapılması ve uyulması gereken ilkeler vardır. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz: Aile katılımı aileler arasındaki iletişim ve etkileşim ile başlar. Aileler eğitimin vazgeçilmez unsurlarıdır. Aile katılımında öncelikle problemler üzerinde durulmalıdır. Okul aile iş birliği eğitimin her kademesinde uygulanmalıdır. Okul aile iş birliği önleyici yaklaşım ile sorunlar ortaya çıkmadan önlemelidir (Pehlivan, 1999, s.5).

Temel (2002, s.342, Temel, 2008,s.90) bu ilkeleri şöyle sıralar: Ailelere karşı empati kurulmalıdır. Ailelerin çocuk hakkında en fazla bilgiye sahip olan kaynak olduğu bilinmelidir. Aileler yargılanmamalıdır. Okul aile iş birliği çalışmaları sırasında ailelerin yanında olunmalıdır. Ailelere, çocukların davranış yönetimi konusunda bilgi verilmelidir. Planlamalar doğru ve uyumlu şekilde uygulanmalıdır. Aileler eğitim programına destek olmalıdır. Aileler çocuklarına karşı öfke kontrolü yapabilmelidirler. Öğrencinin başarısı üzerinde durulmalıdır.

Okul aile iş birliğini yaratma ve geliştirmede Şişman ve Turan (2004, s.211) şunları söyler: Okul aile iş birliğinde kişiler iyi örgütlenmeli, düzgün planlar yapmalı, doğru amaçlar belirlemelidir. Ancak böyle olursa başarıya ulaşılır. Okul aile iş birliğinin amacı sorunları çözmek ve bazı sorunların ortaya çıkmasını engellemektir. Okul aile iş birliği en çok kırsal kesimden gelen öğrencilere fayda sağlar. İş birliği sürecinde aile her konuda zorlanmamalı, gönüllülük esas alınmalıdır.

Doğan'a göre (1995, s.5-7) okul aile iş birliğinin temel ilkeleri şu şekilde olmalıdır:

- İki Yönlü İlişki Kurmak: Sağlıklı iletişim için hem okulun hem de ailenin birbirini iyi tanması gerekir. Ayrıca aileye iş birliği konusunda bilgi verilmelidir.
- Doğru Bilgi Vermek: Karşılıklı güven dürüstlikle olur. Aileler ve öğretmenler birbirlerine karşı açık ve doğru olmalıdır.
- İnandırıcılık: Okul aile ilişkilerinin en önemli ilkelerinden biri aileleri bu ilişkinin çocukları olumlu yönde etkileyeceğine dair inandırması, ikna etmesidir.
- Sabırlı Çalışmak: Okul aile iş birliği bir süreçtir. Bu süreçte iki taraf da sabırla, emekle, çabayla elinden geleni yapmalıdır. Ancak böyle olumlu sonuca ulaşılır.
- Yaygın Sorumluluk: Okul aile iş birliğinde ailenin, öğretmenin, okul idaresinin ayrı ayrı görev ve sorumlulukları vardır. Her biri bu görevleri en iyi şekilde yerine getirmekle mükelleftir.
- Açıklık: Okul aile ilişkilerinde taraflar birbirlerine açık olmalıdır. Gizli saklı iş yapılmamalıdır. Sürecin başında ne yapılacağı, nasıl yapılacağı açıkça ifade edilmelidir.
- Yineleme ve Sürerlilik: Velileri sıkmadan ara ara amaçlar ve planlar tekrarlanabilir. Bu da herkese görevini hatırlatacaktır (Akt. Şimşek, 2008, s.53-54).

2.3. AİLELERİN OKULDAN, OKULUN AİLELERDEN BEKLENTİLERİ

Velilerin okul yönetiminde söz sahibi olması gerekir. Velilerin okul yönetiminde yer almaları öğrencilerin olumlu davranışlar sergilemesini, motivasyonlarının yükselmesini sağlar. Fakat pek çok müdür ve öğretmen ailelerin katılımını sınırlar. Her velinin okuldan beklentisi farklıdır. Kimisi disiplin, kimisi başarı, kimisi mutlu okul ortamı ister. Okul idaresinin bunları göz önünde bulundurarak ailelerin beklentisini elinden geldiği düzeyde karşılamalıdır (Atayeter, 2004).

Ailelerin okul yönetiminden ve öğretmenlerden beklentileri: Çocuklarını güven içinde bırakacakları ortamın hazırlanması, eğitim sürecinden haberdar olmaları, kendilerine karşı açık ve şeffaf olmaları, çocuklara eşit yaklaşımları, ayırım yapmamaları, çocukların bireysel farklılıklara ve hazırbulunuşluk düzeylerine göre yaklaşımları, öğretmenlerin alanlarına hâkim olmaları, çocuklara koşulsuz saygı ve sevgi ile yaklaşımları, aile katılım programı hakkında bilgi vermeleri, aile katılım etkinlikleri düzenlemeleri, çocuklara ön yargısız yaklaşımlarıdır (Abbak, 2008).

Okul yönetimi ve öğretmenlerin ailelerden beklentileri: Ailelerin kendi işlerine karışmaması, belli zamanlarda çıkarları için gelmemesi, ilgisiz olmaması, aile katılım etkinliklerinde aktif olması, okul aile iş birliği çalışmalarında üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmesi, destek olmasıdır (Abbak, 2008).

2.4. ÖĞRENCİ VELİ OKUL SÖZLEŞMESİ

Eğitimde veli katılımının önemi anlaşıp öğrenciye her yönden fayda sağladığı fark edilince 10.10.2005 tarihinde 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununa dayanılarak öğrenci, veli, okul sözleşmesi hazırlanmıştır. Bu sözleşmenin amaçları şunlardır:

- Ailelere bilgi verip katılım konusunda bilinçlendirmek,
- Çocukların okul dışındaki zamanlarını nasıl verimli geçireceklerini açıklamak,
- Ailelere okul kurallarını, eğitim politikalarını, okulun hizmetlerini anlatıp faydalanmalarını sağlamak,
- Okulda yaşanan problemlere karşı velilerle iş birliği yapmak,
- Okulun ve velilerin birbirinden beklentilerini anlayıp buna uygun davranmak,
- Öğrencilerin ve velilerin performans değerlendirmesine katılımlarını sağlamak,
- Ailelerin eğitime katılımını sağlamak,
- Okulun, öğrencilerin ve velilerin potansiyellerini en üst düzeye çıkarmalarını sağlamak amaçlanmıştır (Şah Taban, 2010).

Okul, öğrenci, veli sözleşmesi konusundaki çalışmalar şu şekilde yürütülmektedir: Sözleşme ilköğretim ve ortaöğretim okullarında geçerli olacaktır. Sözleşme kuralları ana metinle çelişmeyecek şekilde tartışılıp uygulanabilir. Her dönem sonunda sözleşme raporları ve değerlendirme formları hazırlanmalıdır. Sözleşme sınıf öğretmenleri ve veliler tarafından imzalanarak birer nüshası alınmalıdır. Sözleşme çocuğun okulda bulunduğu süre boyunca devam edecektir (Şah Taban, 2010).

2.5. OKUL AİLE BİRLİĞİ

Aileleri eğitime dâhil etmek, okulda yapılan etkinliklerden haberdar olmalarını sağlamak, öğrenci başarısını arttırmak, iş birliğini aktif hale getirmek amacıyla 1947 yılından itibaren ülkemizde okul aile birlikleri kurulmaktadır (Yiğit ve Bayraktar, 2006, s.46). Okul müdürü, müdür yardımcıları, öğretmenleri ve öğrenci velileri okul aile birliklerine üyedir. Öğretmenler ve idareciler okuldan ayrılırsa okul aile birliği üyeliğinden ayrılmış olurlar. Öğrencinin okul ile ilişkisi kesilmesi durumunda velinin okul aile birliği üyeliği düşer. Okula katkı sağlayanlara veya bazı mezun öğrencilere onur üyeliği verilebilir. Onur üyeleri genel kurula katılır fakat karar alınırken oy veremez (Gül, 2007).

Okul aile birliğinin organları genel kurul, yönetim kurulu ve denetleme kuruludur. Genel kurul okul aile birliğinin üyelerinden meydana gelir. Ders yılı başında toplanır. Toplantı yeri ve zamanı en az bir hafta öncesinden üyelere duyurulur. Genel kurul; yönetim ve denetleme kurullarını seçer. Bu kurulların raporlarını görüşüp karara bağlar. Genel kurul toplantısını müdür açar. Bir başkan, bir başkan yardımcısı ve iki yazman seçilir. Yazmanlar konuşmaları tutanak haline getirir toplantı sonunda yönetim kuruluna verir. Yönetim kurulu beş asil, beş yedek üyeden oluşur. Yönetim kurulu birliğin görevlerini yürütmekle sorumludur. Denetleme kurulu üç asil, iki yedek üyeden oluşur. Denetleme kurulu üç ayda bir toplanıp yönetim kurulunun faaliyetlerini inceleyip raporlaştırıp yönetim kuruluna sunar (Çalışkan ve Ayık, 2015).

Okul aile birliğinin amaçları: Veli ile öğretmenler arasında iş birliği sağlamak, okulun amaçları konusunda ve okulda gerçekleştirilen etkinlikler

konusunda aileye bilgi vermek, eğitim programı ve yönetmelikler hakkında aileleri aydınlatmak, okul ile aile arasında birlik kurup bütünleşmeyi sağlamak, okula maddi katkı sağlamak, okulun eksiklerinin ve giderlerinin karşılanmasını sağlamaktır (Atayeter, 2004, s.39).

Okul aile birliklerinin görevleri:

- Öğrencilerde milli ve manevi duyguları geliştirmek, Atatürk ilke ve inkılaplarını benimsetmek, manevi değerlere bağlılığı sağlamak amacıyla öğretmenle, okul idaresiyle, velilerle iş birliği yapmak,
- Okuldaki eğitim faaliyetlerini anne babalara duyurmak,
- Öğrenci başarılarını ailelerine göstermek,
- Öğrenciler arası fırsat eşitliğini sağlamak,
- Konferans, gezi, sınav gibi etkinliklerde okul ile iş birliği yapmak,
- Öğrencilere temizlik anlayışı kazandırarak sağlıklı bireyler yetiştirmek,
- Öğrencilerin saygılı, dürüst, iyi niyetli, merhametli bireyler olmasını sağlamak,
- Evde ders çalışma imkân olmayan öğrencilere okulda imkân sunmak,
- Öğrencilerin okula devam etmesini sağlamak,
- Öğrencilerin disiplin problemlerini yok etmek,
- Okulda çıkan sorunları idare, öğretmen, aile iş birliğiyle çözüme kavuşturmak,
- Öğrencinin devlet malına zarar vermesini önlemek,
- Resim, müzik, spor gibi dallarda yeteneği olan öğrencileri gerekli yerlere yönlendirmek,
- Okul içinde ve dışında şiddetin oluşmasını engellemek,
- Veli ziyaretleri düzenlemek,
- Velilerin derse girip takip etmesini sağlamak,
- Öğrencilerin iyi birer vatandaş olmalarını sağlamak,
- Özel eğitime ihtiyacı olan çocuklara yardımcı olmak, bu konuda tedbirler almak,
- Maddi durumu yetersiz olan çocuklara maddi destek sağlamak, ihtiyaçlarını karşılamak,
- Ailelerin okulu ziyaret etmelerini sağlamak,

- Okulda uyulması gereken kurallarla ilgili bilgi vermek,
- Okul müdürünün yaptıklarını desteklemek,
- Laboratuvar, derslik, teknoloji sınıfı gibi okulun birimlerinin eksiklerini karşılamak, yenilenmesini ve onarımını sağlamak,
- Okulun ihtiyacı olan hizmetleri satın almak,
- Okula gelen bağışları kayıt altına almak,
- Okulda sosyal ve kültürel etkinlikler yapılmasını sağlamak,
- Sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği yapmak,
- Kardeş okul belirleyip ona destek olmak,
- Okul kantinini işletirmek,
- Öğrencilerin trafik kazalarından korunmaları için tedbirler almak,
- Önleyici yöntemle çocukların başına gelebilecek sıkıntıları engellemek,
- Okul servis araçlarını yönetmeliğe uygun şekilde belirlemek,
- Eğitim öğretim faaliyetlerini geliştirmek adına komisyonlar oluşturmak,
- Öğrencilerin ve velilerin kütüphaneden, spor salonundan faydalanmalarını sağlamaktır (Gül 2007, s.51-52).

2.6. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Mesut Yıldırım (2018), “Çocukta Davranış Problemlerine Yönelik Modüler Aile Eğitim Programının Geliştirilmesi” adlı doktora tez çalışmasında 6-12 yaş arası çocuklarda görülen davranış problemlerine karşı ebeveynlerin tutumlarını belirlemek, bu doğrultuda aile eğitim programı geliştirmek ve geliştirilen programın ebeveynlerin çocukta davranış problemlerine yönelik tutumları ve başarıları üzerindeki etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda Adana, İzmir ve Şanlıurfa illerinde Çocukta Davranış Problemlerine Yönelik Modüler Aile Eğitim Programına katılan ebeveynler ile bu eğitime katılmayan ebeveynlerin çocukta davranış problemlerine yönelik başarı oranı deney grubu lehine anlamlı farklılıklar gösterdiği ortaya çıkmıştır.

Mesut Yıldırım (2012), “Kuruma Dayalı Aile Eğitim Programlarının İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Okul Başarılarına Etkileri” adlı yüksek lisans tez çalışmasında kuruma dayalı aile eğitim programlarının ilköğretim öğrencilerinin okul

başarısına etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda aileleri aile eğitim programına katılan deney grubu öğrencileri ile aileleri bu programa katılmayan kontrol grubu öğrencilerinin son test puan ortalamaları arasında deney grubunun lehine anlamlı bir fark ortaya çıktığı görülmüştür. Bunun yanı sıra araştırmaya katılan velilerin tamamının görüşleri doğrultusunda, uygulanan Okul Başarısı Aile Eğitim Programının ailelere olumlu katkılar sağlama konusunda etkili bir program olduğunu araştırmacı ortaya çıkarmıştır.

Gamze Binicioğlu (2010), “İlköğretimde Okul Aile İletişim Etkinlikleri: Öğretmen ve Veli Görüşleri” adlı yüksek lisans tezinde ilköğretimde aile katılım etkinliklerinden biri olan okul aile iletişim etkinliklerinin veli ve öğretmen görüşlerine dayalı olarak belirlenmesi hedeflenmiş ve bu yönde çalışmalar yapmıştır. Araştırma sonucu elde edilen bulgulara göre öğretmenler aile katılımını; çocuğun eğitime veli desteği, ailenin öğretmene ve çocuğa yardımcı olması, çocukla ilgili bilgi paylaşımı, ailenin çocuğuyla her konuda yeterince ilgilenmesi, ailenin okulda öğrenilenleri evde desteklemesi olarak tanımladıkları görülmüştür. Öğretmenlerin genellikle ailelerle iletişim kurmada toplantı düzenleme, yüz yüze görüşme, telefonla görüşme, eve not gönderme, ev ziyareti yapma yollarını kullandıkları araştırma sonucu olarak verilmiştir.

Canan Şaban (2011), “İlköğretim Okullarında Velilerin Eğitime Katılım Düzeyleri ve Tercih Ettikleri Katılım Türleri” adlı yüksek lisans tezinde çocukları ilköğretim okuluna devam etmekte olan velilerin eğitime katılım düzeyleri ve tercih ettikleri katılım şekillerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmacı şu sonuçlara ulaşmıştır: Velilerin çocukların eğitime katılım düzeyleri yüksektir. Veliler en çok ebeveynlik, iletişim kurma ve evde öğrenme katılım türlerini tercih etmektedir. Velilerin katılım düzeyi çocuğunun gittiği okulun türüne göre değişmektedir.

Nihal Şimşek (2008), “İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Öğrenci Velilerini Okula Çekme Başarısı Hakkında İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin ve Öğrenci Velilerinin Görüşleri (Denizli İli Örneği)” adlı yüksek lisans tezinde Denizli merkezinde görev yapan ilköğretim okulu yöneticilerinin öğrenci velilerini okula çekme başarısı hakkında öğretmen ve veli görüşlerini elde etmeyi amaçlamıştır. Araştırmacı elde edilen bulgulara göre şu sonuçlara ulaşmıştır: Yöneticilerin velileri okula çekme başarıları orta düzeydedir. Okul aile iş birliği etkinliklerine veli katılım

durumu velinin cinsiyeti, mesleği, öğrenim durumuna göre değişkenlik göstermektedir.

Raziye Günay Bilaloğlu (2014), “Okul Öncesi Eğitimde Aile Katılım Etkinliklerinin Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunlar ve Aile Katılımı Etkinliklerinin Dil- Matematik Becerilerinin Geliştirilmesine Etkisi” adlı doktora tez çalışmasında öğretmenlerin ve velilerin okul aile iş birliği etkinliklerini nasıl sürdürdüklerini, aile katılım etkinliklerini nasıl değerlendirdiklerini, aile katılım etkinliklerinde karşılaşılan sorunları nasıl algıladıklarını ve aile katılım etkinliklerinin çocuğun dil ve matematik becerilerine nasıl etki ettiğini belirlemek amacını taşımaktadır. Araştırma sonucunda dil becerilerine yönelik aile katılım etkinliklerinin uygulandığı deney grubu ile etkinliklerin uygulanmadığı kontrol grubunun cümle başına düşen yargı sayısı, sözcük sayısı ve sözcük türleri sayısı ön test- son test fark puanları arasında araştırmacı anlamlı farklılık bulmamıştır. Matematik becerilerine yönelik aile katılım etkinliklerinin uygulandığı deney grubu ile etkinliklerin uygulanmadığı kontrol grubunun TEMA-3 ön test- son test fark puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir.

Canan Albez (2016), “Okul Yöneticilerinin Veli Katılım Çalışmalarını Örgütlenme Becerilerinin İncelenmesi” adlı doktora tez çalışmasında okul yöneticilerinin veli katılım çalışmalarını örgütlenme becerilerini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucuna göre okullarda yürütülen veli katılım çalışmalarının yeterli olmadığı saptanmıştır. Araştırmacı okul aile birliği yönetmeliğinin veli katılım çalışmalarının örgütlenmesinde, yaşanan güçlüklerin giderilmesinde, gereksinimlerin karşılanmasında yeterli olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Emine Kızıldaş (2009), “Okul Öncesi Eğitimde Uygulanan Aile Katılım Çalışmalarının 5-6 Yaş Grubu Çocukların Dil Becerilerinin Gelişimine Etkisi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında okul öncesi eğitimde uygulanan aile katılım çalışmalarının 5-6 yaş grubu çocukların dil becerilerinin gelişimine etkisini araştırmayı amaçlamıştır. Araştırmacı elde ettiği bulgularda, öğrencilerin dil beceri gözlem formunu değerlendirdiğinde deney grubu ve kontrol grubunun ön test ölçümlerinde anlamlı bir farklılık çıkarmazken, süreç ve son testte deney grubunun lehine anlamlı bir farklılık olduğunu görmüştür. Sistematiik gözlem sonuçları da

deney grubunda bulunan öğrencilerin dil beceri düzeylerinin, yapılan katılım çalışmalarından olumlu etkilendiğini göstermiştir.

Deniz Ekinci Vural (2006), Okul Öncesi Eğitim Programındaki Duyuşsal ve Sosyal Becerilere Yönelik Hedeflere Uygun Olarak Hazırlanan Aile Katımlı Sosyal Beceri Eğitimi Programının Çocuklarda Sosyal Becerilerin Gelişimine Etkisi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında aile katımlı sosyal beceri eğitiminin çocukların temel sosyal becerilerinin gelişimine etkisi ile aileden destek alan bir yaklaşıma dayanan programın ailelerin okuldaki eğitime katılım düzeylerine etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda aile katımlı sosyal beceri programı uygulanan grupta yer alan ailelerin aile katılım ölçeğinden aldıkları son test puanlarının kontrol grubunda yer alan ailelerin aynı ölçekten aldıkları son test puanlarına göre anlamlı derecede artış gösterdiği araştırmacı tarafından gözlemlenmiştir.

Pınar Bağçeli Kahraman (2012), Aile Katılımı Boyutu Zenginleştirilmiş Okul Öncesi Eğitim Programlarının 5-6 Yaş Çocukların İlkokula Hazırbulunuşluk Düzeylerine Etkisi” adlı doktora tez çalışmasında 2006 okul öncesi eğitim programında yer alan hedefleri gerçekleştirmeye uygun olarak geliştirilen aile katılımı boyutu zenginleştirilmiş eğitim programının çocukların ilkokula hazırbulunuşluklarına etkisini araştırmıştır. 57 çocuğa uygulanan aile katılımı boyutu zenginleştirilmiş okul öncesi eğitim programının çocukların ilkokula hazırbulunuşluk düzeylerini arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Esra Gül (2007), “Eğitimde Çocuk Başarısı İçin Okul Aile İş Birliği” isimli yüksek lisans tez çalışmasında okul aile dayanışmasının öğrenci başarısı üzerindeki etkisini incelemiş ve okul aile birliğinin geliştirilmesini amacıyla öneriler sunmuştur. Araştırmacı şu sonuçlara ulaşmıştır: Okulda verilen eğitimi destekleyici tutum içinde olan ebeveynlerin çocukları derslerde daha başarılıdır. Öğretmenlerle ve okul idaresiyle iş birliği içinde olan ebeveynlerin çocukları derslerde daha başarılıdır. Velilerin eğitim düzeyi arttıkça öğrenci başarı oranı ve velinin eğitime katılım oranı artmaktadır. Çocuklara değerli olduğunu hissettiren ve yakınlık kuran ebeveynlerin çocukları derslerde daha başarılıdır.

Hamdi Atayeter (2004), “İlköğretim Okullarında Okul Aile İş Birliği (Diyarbakır İl Örneği)” adlı yüksek lisans tez çalışmasında okul yöneticileri ve öğrenci velilerinin enerjilerini eğitim konusunda bir araya getirerek sinerjiyi nasıl

oluşturabileceklerinin yollarını bulmaya çalışmıştır. Diyarbakır il merkezinde bulunan ilköğretim okulları düzeyinde, okulun ve okuldaki etkinliklerin velilere tanıtılması ve velilerin okul yönetimine katılmasının yollarının aranması bağlamında okul veli iş birliği konusunda okul yöneticilerinin görüş ve algılarını belirlemek amacıyla bu çalışma yapılmıştır. Sonuç olarak okul yöneticileri velileri okula çekmek için bir plan dâhilinde hareket etmemektedir. Okuldaki etkinlikler konusunda idareciler, velilere bilgi verme konusunu önemsememektedir. Velilerin eğitim düzeyindeki artış okul veli ilişkilerinin olumlu yönde etkileyebilmektedir.

Tuğba Özdiç (2014), “Okul Öncesi Eğitimde Aile Katımında Sosyal Medya Kullanımı: Durum Çalışması” adlı yüksek lisans tez çalışmasında okul öncesi eğitimde aile katılım çalışmasında sosyal medyayı kullanarak eğitime katma uygulamasının incelenmesini amaçlamıştır. Araştırmacı sonuç olarak aile katılım çalışmalarında sosyal medya kullanımının olumlu etkilerinin olduğu, velilerin okulda yapılanları görmekten mutlu oldukları, okulda öğrenilen konuların evde sohbet ve önerilen etkinliklerle pekiştirilmesinin sağlandığını görmüştür.

Hatice Gülmez (2014), “Veli Eğitimi İle desteklenmiş Maddenin Değişimi Ünitesi Öğretiminin Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Tutumlarına Etkisi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında veli eğitimi desteğiyle yürütülen 5.sınıf maddenin değişimi ünitesi öğretiminin öğrencilerin fen ve teknoloji dersindeki akademik başarılarına ve tutumlarına etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Sonuç olarak veli eğitiminin çocukların akademik başarıları üzerinde pozitif bir etkiye sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerini arttırdığı, okul aile iş birliği ve iletişimini geliştirdiği ortaya konmuştur.

Hülya Şah Taban (2010), “İlköğretim Okulu Birinci Kademe Öğrenci Velilerinin Okul ve Çocuklarına İlişkin Bilgi Düzeylerinin Belirlenmesi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında ilköğretim okulu birinci kademedeki öğrencisi bulunan velinin, okula ve çocuğa ilişkin neler bildiği, bildiklerini hangi kaynaktan öğrendiğini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma sonucunda velilerin çoğunun okul ve çocuğuna ilişkin yeterli bilgiye sahip olmadığı ortaya çıkmıştır. Velilerin sosyoekonomik ve eğitim düzeyleri gibi değişkenler açısından anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Veliler en çok öğretmenlerden, veli toplantılarından ve çocuklardan okula dair bilgiler edinmektedir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3. 1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu çalışmada güvenilir bilgi elde etmek amacıyla nitel araştırma modeli kullanılmıştır. “*Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, olayların doğal ortamda gerçekçi bir şekilde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır* (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s.41).” Nitel araştırma gerçeklerin, içinde bulunduğu ortamla birlikte değerlendirilmesi gerektiğini savunan bir yaklaşımdır. Durumlar ve olaylar, katılımcıların bakış açılarıyla anlaşılmalı çalışılır (Büyüköztürk vd... 2016, s.13). Nitel araştırma sosyal bilimlerde sıkça kullanılan bir yöntemdir.

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. “*Nitel araştırmada doküman incelemesi tek başına veri toplama yöntemi olabileceği gibi diğer veri toplama yöntemleri ile birlikte de kullanılabilir* (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 189).” Bu çalışmada doküman incelemesi tek başına veri toplama yöntemi olarak kullanılmıştır. Doküman incelemesi araştırmacıya tasarruf sağlayan bir yöntemdir. Yazılı kaynakların yanı sıra fotoğraf, video ve film gibi görsel ve işitsel materyaller de doküman incelemesinde kullanılabilir. Doküman incelemesinin güçlü yönleri olduğu kadar zayıf yönleri de vardır.

Doküman incelemesi yapılırken dikkate alınıp sırayla izlenmesi gereken aşamalar vardır. Bu aşamalar: Dokümanlara ulaşma, dokümanların orijinalliğini

kontrol etme, dokümanları anlama, veriyi analiz etme, veriyi kullanma (Yıldırım-Şimşek, 2016, s.94).

3.2. VERİ KAYNAKLARI

Bu çalışma kapsamında eğitimde veli katılımı konusunda 2000-2018 yılları arasında yazılmış makaleler, yüksek lisans tezleri ve doktora tezleri doküman olarak incelenmiştir. Bu dokümanlara ulaşabilmek için Ulusal Tez Merkezi, Google Akademik, Ulakbim, Dergipark gibi sitelerde alan yazın taraması yapılmıştır. Elde edilen dokümanların bazıları İngilizce olduğu için araştırmaya dâhil edilmemiştir. Bazı dokümanların ise veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmadığı için yazarlarına ulaşılmış onlardan dönüt alınamayınca, erişim sağlanamadığından çalışmaya dâhil edilmemiştir. Literatür taraması yapılırken anahtar sözcük olarak aile katılımı, veli katılımı, okul aile iş birliği, veli iş birliği kavramları kullanılmıştır. Doküman incelemesi yöntemiyle gerçekleştirilen bu çalışmada 72 makale, 63 yüksek lisans tezi, 9 doktora tezi üzerinde çalışma sürdürülmüştür.

Ele alınan tezler ve makaleler excel dosyasında sınıflandırılmış ve açıklamaları yapılmıştır. Excel dosyasına sırasıyla çalışmanın adı, çalışmanın konusu, çalışmanın yazarı, çalışmanın yapıldığı yer, çalışmanın çeşidi, örneklem sayısı, çalışmanın yayın yılı, veri toplama aracı, araştırma deseni, araştırmanın yapıldığı kademe, çalışmanın türü ve çalışmanın amacı yazılmıştır. Bu yöntemle 144 çalışma okunmuş elde edilen bilgiler excele girilmiştir.

3.3. VERİ ANALİZİ

Bu çalışmada, doküman incelemesinden elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde veriler daha önce belirlenen temalara göre yorumlanır. Betimsel analiz yönteminde doğrudan alıntılara sıkça yer verilir. Bu tür analizlerde amaç, elde edilen verileri düzenleyip, yorumlayıp okuyucuya sunmaktır. Öncelikle veriler sistemli ve açık şekilde betimlenir, açıklanır, yorumlanır ve bazı sonuçlara ulaşılır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 239).

Betimsel analiz dört aşamadan oluşur: Çerçeve oluşturma, çerçeveye göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması, bulguların yorumlanması (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 240).

Betimsel analiz yapılırken öncelikle bir çerçeve oluşturulur. Bu çerçeve doğrultusunda veriler, temaların altlarına yerleştirilir. Oluşturulan çerçeveye göre veriler düzenlenir, anlamlı ve mantıklı bir hale getirilir. Ardından veriler tanımlanır ve bu tanımlar doğrudan alıntılarla desteklenir. Son olarak bulgular açıklanır, ilişkilendirilir ve anlamlandırılır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 240).

Bu araştırmada veriler, belirli temalar altında düzenlenmiş ve tanımlanmıştır. Betimlemeler alıntılar yoluyla zenginleştirilmiştir. Belirlenen temalar altında bulgular düzenlenmiştir. Betimlemelerden yola çıkılarak yorumlar yapılmıştır.

Bu araştırmada sekiz tema belirlenmiştir. Bunlar: çalışmanın yapıldığı yer, çalışmanın yöntemi, çalışmanın yayın yılı, veri toplama aracı, araştırma deseni, araştırma yapılan kademe, çalışma türü ve araştırmanın amacı. Bu temalar altında 144 çalışma incelenmiş, veriler işlenmiş, bulgular tanımlanmış ve yorumlanmıştır.

3.4. GEÇERLİK- GÜVENİRLİK

Nitel araştırmada geçerlik, yazarın araştırdığı olguyu olduğu gibi olabildiğince yansız gözlemesidir (Kirk ve Miller, 1986). Toplanan verilerin detaylı olarak rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması nitel bir araştırmada geçerliğin önemli ölçütleri arasındadır (Yıldırım-Şimşek, 2016, s.270). Geçerlik iç ve dış geçerlik olmak üzere ikiye ayrılır. İç geçerlikte verilerin tutarlı olması dış geçerlikte ise araştırma sonuçlarının genellenebilirliği esastır.

Nitel araştırmada güvenirlik zamana bağlı güvenirlik ve gözleme bağlı güvenirlik olarak ikiye ayrılır. Zamana bağlı güvenirlik ölçülen durumun geçen zaman içinde aynı biçimde ölçülebilmesi anlamına gelir. (dış güvenirlik göstergesi) Sosyal bilimlerdeki “test-yeniden test yöntemi” bu güvenirliği ölçmek için geliştirilmiş bir yöntemdir. Bu yaklaşım ancak zaman içinde değişmeden sabit kalan durumların ölçülmesinde kullanılabilir. Ancak sosyal bilimlerde olay ve olguların

zaman içinde sabit kaldığını varsaymak olanaksızdır. Gözleme bağlı güvenilirlik ise aynı zaman diliminde birden fazla araştırmacının bir olgu ya da olayı aynı biçimde ölçmesi anlamına gelir. (iç güvenilirlik göstergesi) Fakat farklı araştırmacıların tam olarak aynı gözlemi yapması mümkün değildir (Kirk ve Miller, 1986).

Bu çalışmada veriler yansız olarak ele alınmıştır ve gerçeği yansıtmaktadır. Eğitime veli katılımı konusunda yapılan çalışmalar ele alınmış ve değerlendirilmiş olup elde edilen bulgular kuramsal çerçeveye uygundur. Aynı zamanda ortaya çıkan kavramlar kendi arasında anlamlı bir bütün oluşturmaktadır ve tutarlıdır. Sonuçlar, araştırma sorularıyla ilgili kuramlarla tutarlıdır. Veriler eleştirel bir yolla elde edilmiştir. Sonuçlar denetlendikten sonra sonuç raporları elde edilmiş bunlar da genellenebilir özellikte ve tutarlı hale getirilmiştir. Öncelikle 2000-2018 yılları arasında eğitime veli katılımı konusunda yapılan araştırmalar bulunmuş; problem durumu, araştırmanın önemi, amacı, alt problemler belirlenmiş; çalışmalar hakkında detaylı bilgi alt problemlere göre excelde tablolastırılmıştır. Ardından bu bilgilere bulgular kısmında tarafsız olarak yer verilmiştir. Bulgular tartışma kısmında değerlendirilmiş sonuç ve öneriler kısmında bir karara bağlanıp tavsiyeler sunulmuştur. Kuramsal çerçeve kısmında veli katılımı ve boyutlarıyla ilgili detaylı bilgiler kaynak gösterilerek verilmiştir. Bunlar araştırmanın geçerliğini olumlu etkilemektedir.

Çalışmanın yöntemine, aşamalarına, araştırma sorularına, sonuçlara açık ve ayrıntılı şekilde yer verilerek dış güvenilirlik sağlanmıştır. Önyargılar ve şahsi varsayımlar sonucu etkilememiştir. Elde edilen veriler yorum katılmadan nesnel şekilde ifade edilmiştir. Bunlar iç güvenilirliği olumlu etkilemektedir. Veriler ayrıntılı ve amaca uygun şekilde hazırlanmış olup sonuçlarla uyumludur. Geçerli olmayan veriler ayıklanmıştır. Yanlış anlaşılmaya mahal verecek cümlelere yer verilmemiştir. Veriler açık, tutarlı ve teyit edilebilir özelliktedir. Bunlar araştırmanın güvenilirliğini olumlu etkilenmektedir. Ayrıca çalışmanın tüm aşamasında geçerliğe ve güvenilirliğe yönelik tedbirler alınmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Çocukların etkili bir eğitim alabilmesi açısından öğretmen ve veli iş birliği büyük önem taşır. Bu çalışmanın bulguları “Eğitimde veli katılımı” konusunda yapılan araştırmalar incelenerek elde edilmiştir. Elde edilen veriler tablolştırılmıştır. Bu bölümde araştırmanın alt problemlerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

4.1. 2000-2018 YILLARI ARASINDA EĞİTİMDE VELİ KATILIMI KONUSUNDA YAPILMIŞ ÇALIŞMALARIN AMACINA YÖNELİK BULGULAR

2000-2018 yılları arasında eğitimde veli katılımı konusunda yazılmış makale, yüksek lisans tezi ve doktora tezlerinin amaçları irdelenmiş sonuçlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.1.

Alt problemler tablosu- 1 “Eğitimde veli katılımı konusunda yapılmış çalışmaların amaçlarına ait frekans ve yüzdeler”

No	AMAÇLAR	Frekans	Yüzde
1	Öğretmenlerin, ailelerin, okul müdürlerinin ve öğretim görevlilerinin aile katılımı hakkında görüşlerinin belirlenmesi.	38	26.38
2	Aile katılımı ve önemi hakkında bilgi vermek, öneriler sunmak.	14	9.72
3	Aile katılımının öğrenci başarısına etkisini ortaya	10	6.94

	koymak		
4	Çeşitli değişkenler açısından aile katılımını incelemek.	9	6.25
5	Aile katılımının öğrencinin sosyal becerisine etkisini belirlemek.	7	4.86
6	Veli katılım düzeylerini belirlemek.	7	4.86
7	Okul aile iş birliği düzeyini belirlemek.	6	4.16
8	Aile Katılım Ölçeğini (AKÖ) Türkçeye uyarlamak.	5	3.47
9	Aile katılımı konusunda öğretmen tutumları belirlemek.	4	2.77
10	Veli toplantıları hakkında bilgi vermek.	4	2.77
11	Baba katılımının eğitimdeki yerini belirlemek.	4	2.77
12	Aile katılım çalışmalarının incelenmesi.	4	2.77
13	Aile katılımının öğrencinin öz yeterlik düzeyine etkisi.	3	2.08
14	Aile katılım stratejileri belirlemek.	3	2.08
15	Okul aile birliklerinin etkililiği belirlemek.	3	2.08
16	Okul ile aile arasındaki sorumlulukları, sorunları ve beklentileri belirlemek.	3	2.08
17	Aile katılımının öğrencinin saygı düzeyine etkisi.	2	1.38
18	Aile katılımının dil becerilerine etkisini belirlemek.	2	1.38
19	Aile katılımı konusunda ebeveyn tutumları belirlemek.	2	1.38
20	Veli ilgisinin SBS puanına etkisini belirlemek.	2	1.38
21	Aile katılımının öğrencinin akademik benlik saygısı düzeyine etkisini belirlemek.	2	1.38
22	Aile katılımının hazırbulunuşluk düzeyine etkisi.	2	1.38
23	Aile katılımı programının etkililiğini araştırmak.	1	0.69

24	Aile katılımının okuma becerisine etkisi.	1	0.69
25	Aile katılımının okula aidiyet duygusuna etkisi.	1	0.69
26	Öğrencilerin ödev yapma düzeyleri ile aile katılımı arasındaki ilişkiyi belirlemek.	1	0.69
27	Liderlik, aile katılımı ve okula bağlılık arasındaki ilişkiyi belirlemek.	1	0.69
28	Aile katılım eğitiminin etkisini belirlemek.	1	0.69
29	Aile katılım konusunda teknolojinin kullanımı.	1	0.69
30	Aile katılımı konusunda farkındalıkların belirlenmesi.	1	0.69

Tablo 4.1.'de eğitiminde veli katılımı konusunda yapılan çalışmaların amaçlarına ait frekans ve yüzdelere yer verilmiştir. 144 çalışmada 30 ayrı amaç tespit edilmiştir. 38 çalışmanın amacı: Öğretmenlerin, ailelerin, okul müdürlerinin ve öğretim görevlilerinin aile katılımı hakkında görüşlerinin belirlenmesidir. 14 çalışmanın amacı: Aile katılımı ve önemi hakkında bilgi vermek, öneriler sunmaktır. 10 çalışmanın amacı: Aile katılımının öğrenci başarısına etkisini ortaya koymaktır. 9 çalışmanın amacı: Çeşitli değişkenler açısından aile katılımını incelemektir. 7 çalışmanın amacı: Aile katılımının öğrencinin sosyal becerisine etkisini incelemektir. 7 çalışmanın amacı: Veli katılım düzeylerini belirlemektir. 6 çalışmanın amacı: Okul aile iş birliği düzeyini belirlemektir. 5 çalışmanın amacı: Aile Katılım Ölçeğini (AKÖ) Türkçeye uyarlamaktır. 4 çalışmanın amacı: Baba katılımının eğitimdeki yerini belirlemektir. 4 çalışmanın amacı: Aile katılım çalışmalarının incelenmesidir. 3 çalışmanın amacı: Okul ile aile arasındaki sorumlulukları, sorunları ve beklentileri belirlemektir. 3 çalışmanın amacı: Okul aile birliklerinin etkililiği belirlemektir. 3 çalışmanın amacı: Aile katılım stratejileri belirlemektir. 3 çalışmanın amacı: Aile katılımının öğrencinin öz yeterlik düzeyine etkisini incelemektir. 2 çalışmanın amacı: Aile katılımının dil becerisine etkisini araştırmaktır. 2 çalışmanın amacı: Aile katılımı konusunda ebeveyn tutumları belirlemektir. 2 çalışmanın amacı: Aile katılımının öğrencinin akademik benlik saygısı düzeyine etkisini belirlemektir. 2

çalışmanın amacı: Veli ilgisinin SBS puanına etkisini belirlemektir. 2 çalışmanın amacı: Aile katılımının hazırbulunuşluk düzeyine etkisini ortaya koymaktır. 2 çalışmanın amacı: Aile katılımının öğrencinin saygı düzeyine etkisini ortaya koymaktır. 1 çalışmanın amacı: Aile katılımı konusunda farkındalıkların belirlenmesidir. 1 çalışmanın amacı: Aile katılım eğitiminin etkisini belirlemektir. 1 çalışmanın amacı: Aile katılım konusunda teknolojinin kullanımını belirlemektir. 1 çalışmanın amacı: Liderlik, aile katılımı ve okula bağlılık arasındaki ilişkiyi belirlemektir. 1 çalışmanın amacı: Öğrencilerin ödev yapma düzeyleri ile aile katılımı arasındaki ilişkiyi belirlemek. 1 çalışmanın amacı: Aile katılımının okuma becerisine etkisini belirlemektir. 1 çalışmanın amacı: Aile katılımının okula aidiyet duygusuna etkisini belirlemektir. 1 çalışmanın amacı: Aile katılımı programının etkililiğini araştırmaktır.

4.2. 2000-2018 YILLARI ARASINDA EĞİTİMDE VELİ KATILIMI KONUSUNDA YAPILMIŞ ÇALIŞMALARIN YAPILDIĞI YERLERE YÖNELİK BULGULAR

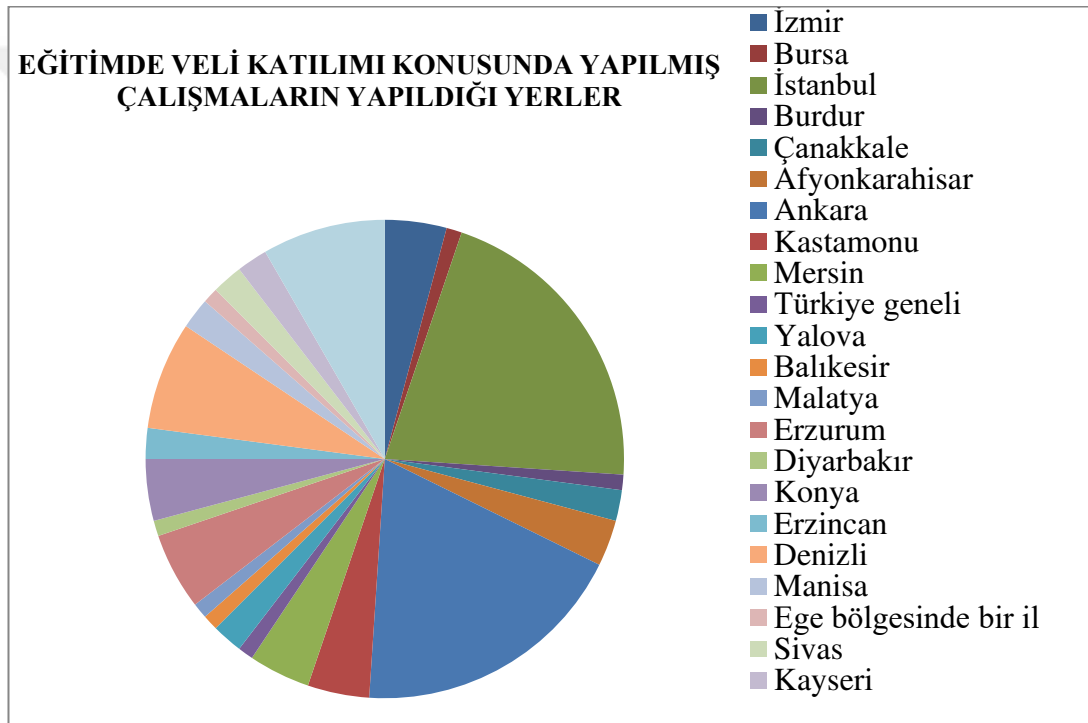
2000-2018 yılları arasında eğitimde veli katılımı konusunda yazılmış makale, yüksek lisans tezi ve doktora tezlerinin yapıldığı yerler araştırılmış sonuçlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.2.

Alt problemler tablosu- 2 “Eğitimde veli katılımı konusunda yapılmış çalışmaların yapıldığı yerlere ait frekans ve yüzdeler”

No	YER	Frekans	Yüzde
1	İstanbul	20	16
2	Ankara	18	14.4
3	Eskişehir	8	6.4
4	Denizli	7	5.6
5	Erzurum	5	4
6	Kastamonu	4	3.2
7	Mersin	4	3.2
8	İzmir	4	3.2
9	Konya	4	3.2
10	Manisa	3	2.4
11	Afyonkarahisar	3	2.4
12	Çanakkale	2	1.6

13	Sivas	2	1.6
14	Kayseri	2	1.6
15	Erzincan	2	1.6
16	Yalova	2	1.6
17	Bursa	1	0.8
18	Burdur	1	0.8
19	Türkiye geneli	1	0.8
20	Balıkesir	1	0.8
21	Malatya	1	0.8
22	Diyarbakır	1	0.8
23	Ege bölgesinde bir il	1	0.8

Şekil 4.1. Eğitimde Veli Katılımı Konusunda Yapılmış Çalışmaların Yapıldığı Yerler

Tablo 4.2.'de eğitiminde veli katılımı konusunda yapılan çalışmaların yapıldığı yerlere ait frekans ve yüzdelere yer verilmiştir. Şekil 4.1'de ise eğitimde veli katılımı konusunda yapılmış çalışmaların yerleri pasta grafiği şeklinde verilmiştir. 144 çalışmanın 125'inde yer bulunmaktadır. Çalışmaların yapıldığı bu yerler: İzmir, Burdur, İstanbul, Bursa, Çanakkale, Afyonkarahisar, Ankara, Kastamonu, Mersin, Yalova, Balıkesir, Malatya, Erzurum, Diyarbakır, Konya,

Erzincan, Denizli, Manisa, Sivas, Kayseri ve Eskişehir illeridir. En çok çalışma yapılan şehir 20 çalışma ile İstanbul'dur. Ardından 18 çalışma ile Ankara gelir. Ardından 8 çalışma ile Eskişehir gelir. Görülüyor ki çalışmalar çoğunlukla büyük şehirlerde gerçekleşmiştir. Çalışmaların biri Türkiye genelinde yapılmıştır. Bir çalışma ise şehir ismi söylenmeden Ege bölgesinde bir ilde yapılmıştır.

4.3. 2000-2018 YILLARI ARASINDA EĞİTİMDE VELİ KATILIMI KONUSUNDA YAPILMIŞ ÇALIŞMALARIN YILLARINA YÖNELİK BULGULAR

2000-2018 yılları arasında eğitimde veli katılımı konusunda yazılmış makale, yüksek lisans tezi ve doktora tezlerinin yapıldığı yıllar araştırılmış sonuçlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.3.

Alt problemler tablosu- 3 "Eğitimde veli katılımı konusunda yapılmış çalışmaların yapıldığı yıllara ait frekans ve yüzdeler"

No	YAYIN YILI	Frekans	Yüzde
1	2018	15	10.41
2	2014	14	9.72
3	2017	13	9.02
4	2016	13	9.02
5	2010	12	8.33
6	2008	10	6.94
7	2012	10	6.94
8	2013	9	6.25
9	2015	9	6.25
10	2011	8	5.55
11	2007	7	4.86
12	2009	6	4.16
13	2006	5	3.47
14	2004	5	3.47
15	2002	2	1.38
16	2003	2	1.38
17	2005	2	1.38
18	2000	1	0.69
19	2001	1	0.69

Şekil 4.2. Eğitimde Veli Katılımı Konusunda Yapılmış Çalışmaların Yılları

Tablo 4.3.'te eğitimde veli katılımı konusunda yapılan çalışmaların yıllarına ait frekans ve yüzdeler yer verilmiştir. Şekil 4.2'de ise eğitimde veli katılımı konusunda yapılmış çalışmaların yılları pasta grafiği şeklinde verilmiştir. 2000 yılında 1, 2001 yılında 1, 2002 yılında 2, 2003 yılında 2, 2004 yılında 5, 2005 yılında 2, 2006 yılında 5, 2007 yılında 7, 2008 yılında 10, 2009 yılında 6, 2010 yılında 12, 2011 yılında 8, 2012 yılında 10, 2013 yılında 9, 2014 yılında 14, 2015 yılında 9, 2016 yılında 13, 2017 yılında 13, 2018 yılında 15 çalışma yapıldığı tespit edilmiştir. En fazla çalışmanın 2018 yılında yapıldığı görülmüştür. Eğitimde veli katılımının son yıllarda önem kazanmasıyla birlikte bu konuda yapılan çalışmalarda da artış görülmüştür.

4.4. 2000-2018 YILLARI ARASINDA EĞİTİMDE VELİ KATILIMI KONUSUNDA YAPILMIŞ ÇALIŞMALARIN YAPILDIĞI KADEMELERE YÖNELİK BULGULAR

2000-2018 yılları arasında eğitimde veli katılımı konusunda yazılmış makale, yüksek lisans tezi ve doktora tezlerinin yapıldığı kademeler araştırılmış sonuçlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.4.

Alt problemler tablosu- 4 “Eğitimde veli katılımı konusunda yapılmış çalışmaların yapıldığı kademelere ait frekans ve yüzdeler”

No	EĞİTİM KADEMESİ	Frekans	Yüzde
1	Okul Öncesi	60	44.4
2	İlköğretim	57	42.2
3	Ortaöğretim	10	7.40
4	Üniversite	8	5.9

Şekil 4.3. Eğitimde Veli Katılımı Konusunda Yapılmış Çalışmaların Yapıldığı Kademeler

Tablo 4.4.’te eğitiminde veli katılımı konusunda yapılan çalışmaların hangi kademelerde yapıldığına dair frekans ve yüzdeler yer verilmiştir. Şekil 4.3’te ise eğitimde veli katılımı konusunda yapılmış çalışmaların yapıldığı kademelere pasta grafiği şeklinde verilmiştir. 144 çalışmanın 135’i eğitim kademesinde yapılmıştır. Bu çalışmalardan 60’ı okul öncesi, 57’si ilköğretim, 10’u ortaöğretim, 8’i üniversite kademesinde yapılmıştır. Görüldüğü gibi kademe yükseldikçe yapılan çalışmalar azalmıştır. Çalışmaların büyük bir kısmı okul öncesi ve ilköğretim kademesinde yapılmıştır.

4.5. 2000-2018 YILLARI ARASINDA EĞİTİMDE VELİ KATILIMI KONUSUNDA YAPILMIŞ ÇALIŞMALARIN TÜRLERİNE YÖNELİK BULGULAR

2000-2018 yılları arasında eğitimde veli katılımı konusunda yazılmış makale, yüksek lisans tezi ve doktora tezlerinin çalışma türleri araştırılmış sonuçlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.5.

Alt problemler tablosu- 5 “Eğitimde veli katılımı konusunda yapılmış çalışmaların türlerine ait frekans ve yüzdeler”

No	ÇALIŞMANIN TÜRÜ	Frekans	Yüzde
1	Makale	72	50
2	Yüksek Lisans Tezi	63	43.75
3	Doktora Tezi	9	6.25

Şekil 4.4. Eğitimde Veli Katılımı Konusunda Yapılmış Çalışmaların Türü

Tablo 4.5.’te eğitiminde veli katılımı konusunda yapılan çalışmaların türlerine ait frekans ve yüzdelere yer verilmiştir. Şekil 4.4’te ise eğitimde veli katılımı konusunda yapılmış çalışmaların türleri pasta grafiği şeklinde verilmiştir. 144 çalışmadan yarısı makaledir. 63 çalışma yüksek lisans tezi, 9 çalışma ise doktora tezidir. Eğitimde veli katılımı konusunda daha çok makale yazılmıştır.

4.6. 2000-2018 YILLARI ARASINDA EĞİTİMDE VELİ KATILIMI KONUSUNDA YAPILMIŞ ÇALIŞMALARIN YÖNTEMLERİNE YÖNELİK BULGULAR

2000-2018 yılları arasında eğitimde veli katılımı konusunda yazılmış makale, yüksek lisans tezi ve doktora tezlerinde kullanılan yöntemler araştırılmış sonuçlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.6.

Alt problemler tablosu- 6 “Eğitimde veli katılımı konusunda yapılmış çalışmaların araştırma yöntemlerine ait frekans ve yüzdelere”

No	ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ	Frekans	Yüzde
1	Nicel	83	57.6
2	Nitel	41	28.4
3	Karma yöntem	20	13.8

Şekil 4.5. Eğitimde Veli Katılımı Konusunda Yapılmış Çalışmaların Araştırma Yöntemleri

Tablo 4.6.’da eğitimde veli katılımı konusunda yapılan çalışmaların yöntemlerine ait frekans ve yüzdelere yer verilmiştir. Şekil 4.5’te ise eğitimde veli

katılımı konusunda yapılmış çalışmaların araştırma yöntemleri pasta grafiği şeklinde verilmiştir. Eğitimde veli katılımı konusunda yapılan 144 çalışmadan 83'ü nicel araştırma yöntemiyle, 41'i nitel araştırma yöntemiyle, 20'si ise hem nicel hem nitel araştırma yöntemiyle yazılmıştır.

4.7. 2000-2018 YILLARI ARASINDA EĞİTİMDE VELİ KATILIMI KONUSUNDA YAPILMIŞ ÇALIŞMALARIN DESENLERİNE YÖNELİK BULGULAR

2000-2018 yılları arasında eğitimde veli katılımı konusunda yazılmış makale, yüksek lisans tezi ve doktora tezlerinde kullanılan desenler araştırılmış sonuçlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.7.

Alt problemler tablosu- 7 “Eğitimde veli katılımı konusunda yapılmış çalışmaların araştırma desenlerine ait frekans ve yüzdeler”

No	ARAŞTIRMA DESENİ	Frekans	Yüzde
1	Tarama deseni	47	23.61
2	Betimsel desen	28	23.52
3	Deneysel desen	18	15.12
4	Durum çalışma deseni	8	6.72
5	Karma desen	8	6.72
6	Olgubilim (Fenomenoloji) yaklaşımı	3	2.52
7	Nedensel karşılaştırma deseni	2	1.68
8	Ölçek geliştirme- uyarlama	1	0.84
9	Temel yorumlayıcı desen	1	0.84
10	Alan araştırması	1	0.84
11	Kesitsel betimleme deseni	1	0.84
12	Eylem araştırması deseni	1	0.84

Tablo 4.7.'de eğitimde veli katılımı konusunda yapılan çalışmaların desenlerine ait frekans ve yüzdelere yer verilmiştir. 144 çalışmanın 119'unda araştırma deseni bulunmaktadır. Bu çalışmaların 47'sinde tarama deseni, 28'inde betimsel desen, 18'inde deneysel desen, 8'inde durum çalışması deseni, 8'inde karma desen, 3'ünde fenomenoloji deseni, 2'sinde nedensel karşılaştırma deseni, 1'sinde eylem araştırması deseni, 1'inde doğrulayıcı faktör analizi, 1'inde kavramsal durum

analizi, 1’inde alan araştırması, 1’inde kesitsel betimleme deseni, 1’inde temel yorumlayıcı desen kullanılmıştır.

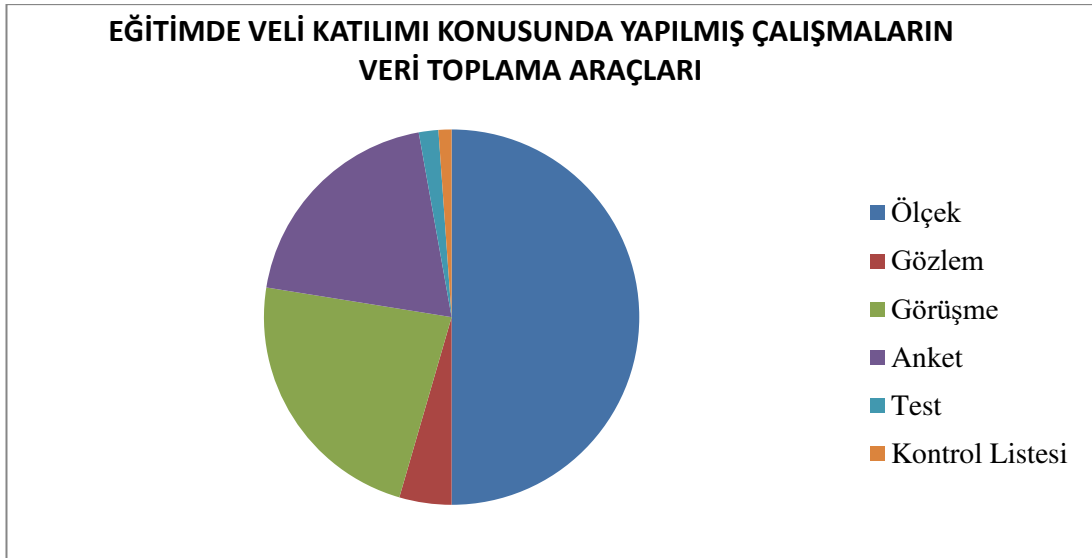
4.8. 2000-2018 YILLARI ARASINDA EĞİTİMDE VELİ KATILIMI KONUSUNDA YAPILMIŞ ÇALIŞMALARIN VERİ TOPLAMA ARAÇLARINA YÖNELİK BULGULAR

2000-2018 yılları arasında eğitimde veli katılımı konusunda yazılmış makale, yüksek lisans tezi ve doktora tezlerin veri toplama araçları araştırılmış sonuçlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.8.

Alt problemler tablosu- 8 “Eğitimde veli katılımı konusunda yapılmış çalışmaların veri toplama araçlarına ait frekans ve yüzdelere”

No	VERİ TOPLAMA ARACI	Frekans	Yüzde
1	Ölçek	89	45.40
2	Görüşme	41	20.91
3	Anket	35	17.85
4	Form	13	6.63
5	Gözlem	8	4.08
6	Test	3	1.53
7	Günlük	3	1.53
8	Kontrol listesi	2	1.02
9	Envanter	2	1.02

Şekil 4.6. Eğitimde Veli Katılımı Konusunda Yapılmış Çalışmaların Veri Toplama Araçları

Tablo 4.8’de eğitimde veli katılımı konusunda yapılmış çalışmalarda kullanılan veri toplama araçlarına ait frekans ve yüzdelere yer verilmiştir. Şekil 4.6’da ise eğitimde veli katılımı konusunda yapılmış çalışmaların veri toplama araçları pasta grafiği şeklinde verilmiştir. 89 çalışmada ölçek, 41 çalışmada görüşme, 35 çalışmada anket, 13 çalışmada form, 8 çalışmada gözlem, 3 çalışmada günlük, 3 çalışmada test, 2 çalışmada envanter, 2 çalışmada kontrol listesi kullanılmıştır.

Çalışmalarda kullanılan ölçekler şunlardır: Sosyal becerileri değerlendirme ölçeği, aile katılım ölçeği, çocuk-ana-baba ilişki ölçeği, likert tipi ölçek, ortaöğretim okullarında aile katılımı öğrenci ölçeği, aile-öğretmen iletişim ve iş birliği ölçeği, davranış ölçeği, sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma ölçeği, okul öncesi bilişsel süreç becerileri ölçeği, tutum ölçeği, okul aile iş birliği standartları ölçeği, okul yöneticilerinin veli katılım çalışmalarını örgütleme ölçeği, ebeveyn rol yapısı ölçeği, veli katılım ölçeği, ebeveynlik modernlik ölçeği, ebeveyn öz yeterlik ölçeği, okul deneyimi ölçeği, aidiyet ölçeği, memnuniyet ölçeği, okul personelinin algılanan katılım daveti ölçeği, öğretmenden algılanan katılım daveti ölçeği, çocuktan algılanan katılım daveti ölçeği, ebeveyn zaman ve enerji algısı ölçekleri, ilköğretime hazır oluş ölçeği, babalık rolü algı ölçeği, akademik benlik saygısı düzeyi ölçeği, öğretmen-öğrenci ilişkisi ve akran ilişkisi alt ölçeği, aile katılımı ve desteği ölçeği, çalgı eğitiminde algılanan aile desteği ölçeği, okul öncesi öğretmen

adaylarının aile katılım etkinliklerine ilişkin öz yeterlik inanç ölçeği, okula bağlılık ölçeği, veli paylaşılan liderlik algısı ölçeği, farkındalıklara saygı ölçeği, okul öncesi öğretmenlerinin uyguladıkları aile katılım stratejilerini belirleme ölçeği.

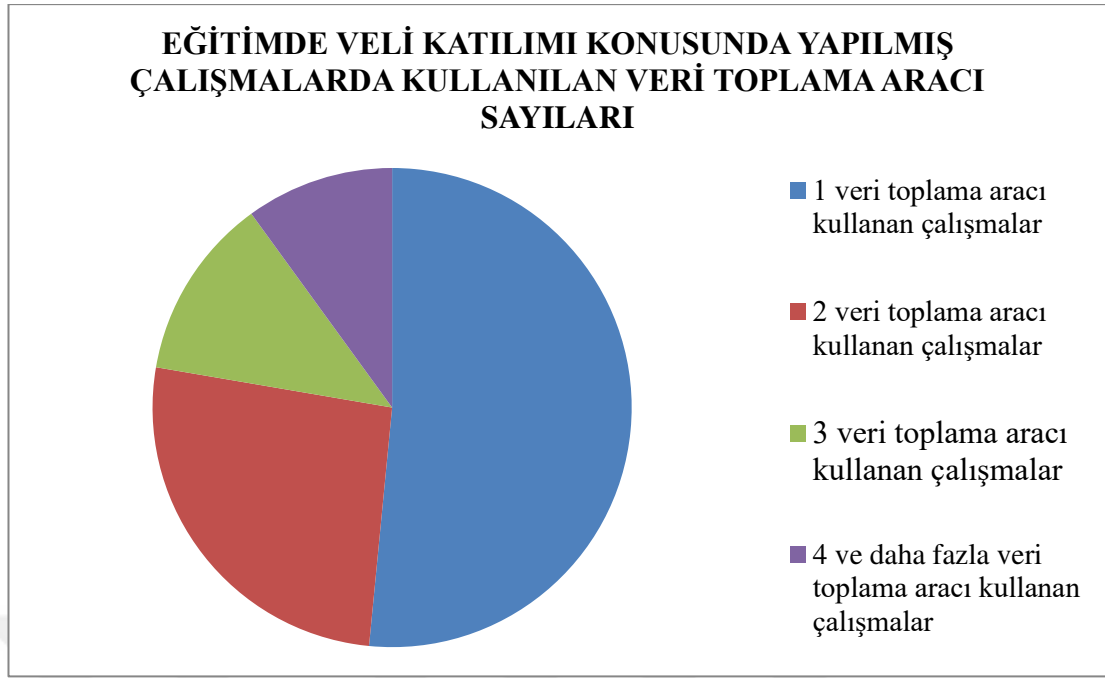
Veri toplama araçlarından görüşmeyi kullanan çalışmaların 20'si yarı yapılandırılmış görüşme, 20'si normal görüşme, 1'i ise gösterilen fotoğrafın hikâyesini anlattırma şeklindedir. Uygulanan 3 testten biri erken matematik yeteneği testi, biri gelişimsel tarama testi, biri akademik başarı testidir. Uygulanan 2 envanterden biri öğrenci velisini okula çekme envanteri diğeri ise okul aile ilişkilerinden karşılaşılan sorunlar envanteridir. Uygulanan 2 kontrol listesinden biri öğretmenlerin gerçekleştirdiği aile katılım etkinlikleri kontrol listesi diğeri ise ebeveynlerin katıldıkları aile katılım etkinlikleri kontrol listesidir.

Çalışmalarda kullanılan formlar şunlardır: Genel bilgi formu, sınıf veli toplantısı bilgi toplama formu, kişisel bilgi formu, okul-aile-çevre iş birliği değerlendirme formu, okul-aile iş birliğinin eğitim kurumuna katkısını değerlendirme formu, yönetici-aile-öğretmen iletişim ve iş birliği aracı formu, velilerin okul ve çocuklarına ilişkin bilgi formu, dil beceri gözlem formu, sistematik gözlem formu, aile katılımı değerlendirme formu, katılımı engelleyen etmenler formu, ebeveyn için öğretmen ve okula yönelik görüş formu, veli değerlendirme formu, okul öncesi eğitim bilgi formu.

Tablo 4.9.

Alt problemler tablosu- 9 “Eğitimde veli katılımı konusunda yapılmış çalışmalarda kullanılan veri toplama aracı sayılarına ait frekans ve yüzdeler”

No	ÇALIŞMALARDA KULLANILAN VERİ	Frekans	Yüzde
TOPLAMA ARACI SAYILARI			
1	1	67	51.53
2	2	34	26.15
3	3	16	12.30
4	4+	13	10

Şekil 4.7. Eğitimde Veli Katılımı Konusunda Yapılmış Çalışmalarda Kullanılan Veri Toplama Aracı Sayıları

Tablo 4.9.'da eğitimde veli katılımı konusunda yapılmış çalışmalarda kullanılan veri toplama aracı sayılarına ait frekans ve yüzdelere yer verilmiştir. Şekil 4.7'de ise eğitimde veli katılımı konusunda yapılmış çalışmalarda kullanılan veri toplama aracı sayıları pasta grafiği şeklinde verilmiştir. 144 çalışmanın 130'unda veri toplama aracı kullanılmıştır. 1 veri toplama aracı kullanan çalışma sayısı 67'dir. 2 veri toplama aracı kullanan çalışma sayısı 34'tür. 3 veri toplama aracı kullanan çalışma sayısı 16'dır. 4 ve daha fazla veri toplama aracı kullanan çalışma sayısı 13'tür.

BÖLÜM V

TARTIŞMA

5.1. TARTIŞMA

Bu çalışmada eğitimde veli katılımı konusunda 2000-2018 yılları arasında yapılmış araştırmalar incelenmiştir. Eğitimde veli katılımı konusunda yapılmış çalışmaların pek çok amacı bulunmaktadır. Bu çalışmaların daha çok öğretmenlerden, öğretmen adaylarından, velilerden, okul idaresinden ve akademisyenlerden görüş almak amacıyla yapıldığı çıkarımına ulaşılmıştır. Pek çok çalışmada yer alan bir diğer amaç ise eğitimde veli katılımının öğrenci başarısına etkisini ortaya koymaktır. Ayrıca veli katılımı pek çok değişkene göre incelenmiştir. Bu değişkenler: veli katılımının öğrencinin saygı düzeyine, sosyal becerilerine, dil becerilerine, okuma becerilerine, farklılıklara saygı düzeylerine, öz yeterlik düzeylerine, akademik benlik saygı düzeylerine, okula aidiyet duygularına, okula hazırbulunuşluk düzeylerine, matematik başarılarına etkisi... Bazı çalışmaların amaçları ise: aile katılımı konusunda öğretmen ve ebeveyn tutumlarını belirlemek, veli katılım düzeyini belirlemek, okul aile iş birliği düzeyini belirlemek, aile katılım stratejilerini belirlemek, aile katılımı hakkında bilgi vermek, veli toplantıları hakkında bilgi vermek...şeklindedir. Bu amaçlar doğrultusunda çalışmalar yapılmış ve sonuçlara ulaşılmıştır.

Eğitimde veli katılımı konusunda 2000-2018 yılları arasında yapılmış çalışmaların nerede yapıldığı incelendiğinde bu çalışmaların çoğunun büyük şehirlerde ve Türkiye'nin batısında yapıldığı görülmüştür. En çok çalışma İstanbul'da yapılırken ardından Ankara gelmiştir. Sonrasında ise Eskişehir ve Denizli gelmiştir. En az çalışma ise bir çalışma ile Malatya'da yapılırken ardından ikişer çalışma ile Erzincan ve Sivas gelir. Türkiye genelinde 22 ilde aile katılımı konusunda çalışma yapıldığı görülmektedir. Yani çalışma yapılmayan iller de mevcuttur.

Bunların başında Doğu'daki illerimiz gelmektedir. Örneğin; Şırnak, Bingöl, Siirt, Hakkari... Çalışmaların genelinin Batıda yapıldığı görülmüştür. Örneğin; Bursa, Mersin, Çanakkale, Yalova...

Büyük şehirlerde öğrenci ve veli sayısı çok olduğu için eğitime veli katılımı konusu daha çok incelenmiş olabilir. Doğu'da eğitim düzeyi ve eğitime verilen önem daha az olduğundan burada veli katılım çalışmaları ya az yapılmış ya da hiç yapılmamıştır. Ayrıca Doğu'da yapılan çalışmaların daha çok gereksinimlerin ve beklentilerin ortaya çıkarılması ve öğretmen görüşlerinin, tutumlarının belirlenmesi amacı taşıdığı bilinmektedir. Doğu'daki bazı illerde anne ve babaların Türkçeyi bilmemesi veya tam olarak konuşamaması öğretmenle arasına giren bir iletişim engelidir. Aynı zamanda aileler çok çocuklu olduğundan her çocuğunun eğitimi ile ilgilenememektedir.

Eğitimde veli katılımı konusunda yapılmış çalışmaların yıllara göre dağılımı incelendiğinde çalışmaların zamanla arttığı ve en çok çalışmanın 2018 yılında yapıldığı görülmüştür. 2000 yılında 1 çalışma yapılmışken 2018 yılında 15 çalışma yapılmıştır. Çalışma sayıları genel anlamda her yıl artış göstermiştir. Son yıllarda eğitime ve eğitimde veli katılımına verilen önem arttığından, veli katılımı faydaları gözler önüne serildiğinden çalışmalarda artış görülmüştür. Milli Eğitim Bakanlığı aile katılım çalışmalarına eğitim programlarında ilk kez 1952 yılında yer vermiştir. Ailenin çocuğuna karşı nasıl davranması gerektiği, veli ziyaretleri, çocuğun okula başladığı ilk andan itibaren ailenin de eğitim-öğretim ortamına katılması gerektiği gibi konulara değinilmiştir. Ailelerin bilgilendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Daha sonraki programlarda ya aile katılımına yer verilmemiştir ya da birkaç cümle ile ifade edilmiştir. 1994 yılına gelindiğinde okul öncesi kurumlar için bir eğitim programı hazırlanmış ve bu programda aile katılımı konusunda detaylı bilgilendirmeler ve gereklilikler ele alınmıştır. Ardından 2002, 2006, 2013 yıllarında program güncellenmiş aile katılımının önemi her programda yinelenmiştir (Köyceğiz ve arkadaşları, 2016). Buradan da anlaşıldığı üzere aile katılım çalışmalarının yıllar geçtikçe artmasının bir sebebi de eğitim programlarında aldığı yerdir.

Eğitimde veli katılımı konusunda yapılmış çalışmaların kademelerine bakıldığında en çok okul öncesi eğitim kademesinde daha sonra ilköğretim kademesinde veli katılımı çalışmaları incelendiği görülmüştür. Kademe ilerledikçe

çalışma sayısının azaldığı sonucuna varılmıştır. Üniversite kademesinde yapılan çalışmaların ise üniversite öğrencilerinin ailelerinin katılımı şeklinde değil de üniversitede eğitim fakültelerinde okuyan öğretmen adaylarının veli katılımı konusundaki bilgileri ve tutumları ölçülmek amacıyla yapıldığı görülmüştür. Milli Eğitim Bakanlığının 2006 yılında çıkardığı “Okul Öncesi Eğitim Programında” okul aile iş birliği ile aile katılımının önemini vurgulanmış, aile katılımlı programlarda yetişen çocukların kalıcı ve olumlu özellikler kazandıkları ifade edilmiştir. Ayrıca çocukların kazandığı becerileri günlük yaşama daha kolay aktarabileceği vurgulanmıştır (Çakmak, 2010). Milli Eğitim Bakanlığının hazırladığı bu programdan sonra aile katılımına önem verilip bu konuda yapılan çalışmaların arttığı görülmüştür. Bundan dolayı okul öncesi eğitim kademesinde aile katılımının önemi fark edilip üzerine çalışmalar yapılmıştır.

Bir okul öncesi eğitim kurumunda eğitim programının başarıyla uygulanması ve öğrencilerin başarılı olması için aile katılımına ve aile desteğine ihtiyaç vardır. Günümüzde öğretmenler, aile katılımının önemini fark etmiştir. Okul öncesi eğitim programında aile katılımının planlı bir şekilde yapılması gerektiği ve programın vazgeçilmez parçasının aile katılımı olduğu anlaşılmıştır (Çakmak, 2010). Çocuğun ailedeki eğitimine bir kurumda devam ettiği okul öncesi eğitimi, ailelerden soyutlanmış şekilde düzenlenemez. Bilgi vermekten çok beceri ve davranış kazandırmayı amaçlayan okul öncesi eğitim kurumları, çocuğun okul hayatının ilk adımı olduğu için okula karşı yaklaşımını ve tutumunu belirleyecek yer olması bakımından önemlidir (Yazar ve diğerleri, 2008). Toran ve Özgen’in (2018) okul öncesi eğitimde aile katılımı konusunda yaptıkları çalışmanın sonucunda okul öncesi öğretmenlerin tamamının aile katılımının gerekli olduğu görüşüne inandığı, okuldaki öğrenme ortamının evde de devam etmesi gerektiğini söyleyerek aile katılımı çalışmalarının çocuğun akademik başarısına, problem çözme yeteneğine, dil becerilerine, duygusal gelişimine büyük katkılar sunacağını ifade etmişlerdir.

İlköğretim kademesinde aileler veli katılımı konusunda evde üstlerine düşen görevi yaparken yani çocuğun çalışması için iyi bir ortam hazırlayıp ona derslerinde destek olurken okulda veli katılımı konusunda yetersiz kalmışlardır. İlköğretim düzeyinde de sınıf ilerledikçe veli katılımı düşmektedir. Şaban’ın (2011) yaptığı araştırma sonucunda en çok veli katılımının 1.-3. sınıflarda olduğu, en düşük veli katılımının ise 6.-8. Sınıflarda olduğu ortaya çıkmıştır. Şaban (2011), buna gerekçe

olarak sınıf ilerledikçe öğrencilerin daha çok sorumluluk sahibi olduğunu ve kendine güveninin arttığını göstermiştir.

Eğitimde veli katılımı konusunda 2000-2018 yılları arasında yapılmış çalışmaların türlerine bakıldığında çoğunluğunu makale oluşturmaktadır. Ardından yüksek lisans tezi ve doktora tezi gelir. 144 çalışmadan 72'si makale, 63'ü yüksek lisans tezi, 9'u doktora tezidir. Makalenin çok olmasının sebebi, çoğu yüksek lisans ve doktora tezinden makale çıkarılması olabilir. Bunun yanında eğitimde veli katılımı gibi önemli bir konuda yazılmış doktora tezi sayısının yetersiz olduğu görülmektedir. Eğitimde veli katılımı konusunun son yıllarda önem kazanması, önceki yıllarda üzerine çok düşülmemesi sebebiyle bu konuda az doktora tezi yazılmış olabilir. Aile katılımı konusunda yüksek lisans tezi yazmış araştırmacıların akademik hayata devam etmesi durumunda doktora tezi olarak da bu konuyu ele almaları eğitimde veli katılımı konusunda yazılmış doktora tezi sayısını arttıracaktır.

Eğitimde veli katılımı konusunda 2000-2018 yılları arasında yapılmış 144 çalışmanın yöntemlerine bakıldığında 83 çalışmanın nicel, 41 çalışmanın nitel, 20 çalışmanın ise karma yöntemle yapıldığı görülmektedir. Buradan yola çıkarak veli katılımı konusunun, hem nicel hem nitel çalışmaya uygun olduğu söylenebilir. Çoğu araştırmacının elde ettiği sonuçları rakamlarla ifade etmeyi tercih ettiği görülmektedir. Buna gerekçe olarak araştırmacıların bulguları somut şekilde verme isteği gösterilebilir. Araştırmacılar elde ettiği verileri istatistiksel sonuçlar ile daha inandırıcı şekilde sunabilir.

Eğitimde veli katılımı konusunda 2000-2018 yılları arasında yapılmış çalışmaların desenlerine bakıldığında daha çok tarama, deneysel ve betimsel desenler kullanıldığı görülmüştür. Tarama deseni ve deneysel desen çoğunlukla nicel çalışmalarda kullanılır. Bu çalışmada ele alınan araştırmaların çoğu nicel çalışmadır. Tarama deseni geniş gruplar üzerinde yapılan bu gruptaki kişilerin olaylara dair görüş ve tutumlarını belirlemeye çalışan bir araştırma şeklidir. Eğitimde veli katılımı konusunda yapılmış olan çalışmaların çoğunda aile, öğretmen, yönetici, eğitim fakültesi öğrencilerinin eğitimde veli katılımı konusundaki görüşleri incelenmek amacıyla yapılmıştır. Bunun yanında öğretmen ve veli tutumlarını belirlemek amacıyla yapılan çalışmalar da vardır. Tüm bu çalışmalarda tarama deseni kullanılmıştır. Deneysel desenler araştırmacının kontrolü altında, değişkenler

arasında neden sonuç ilişkisini incelenip gözlemin yapıldığı desendir (Büyüköztürk, 2001). Eğitimde veli katılımı konusu deneysel desenle araştırılabilecek bir konudur. Betimsel desen ise nitel araştırmalarda karşımıza çıkar. Bir olayın derinlemesine incelenmesini amaçlayan desendir. Eğitimde veli katılımı konusunda “nasıl, niçin, neden” soruları sorulup bunun üzerine araştırma yapıldığında betimsel desen kullanılmış olur. Ele alınan çalışmaların 47’sinde tarama deseni, 28’inde betimsel desen, 18’inde deneysel desen kullanılmıştır.

Eğitimde veli katılımı konusunda 2000-2018 yılları arasında yapılmış çalışmalarda veri toplama aracı olarak çoğunlukla çeşitli ölçekler kullanılmıştır. Ölçekler içerisinde en çok aile katılım ölçeği ve tutum ölçeği uygulanmıştır. Bunun yanında görüşme, anket ve form da kullanılmıştır. Çalışmaların genelinde bir veya iki veri toplama aracı kullanılmıştır.

Veli katılımının öğrenci başarısına olumlu yönde etki ettiği görülmüştür. Alan yazın incelendiğinde veli katılımının öğrenci başarısına etkisi konusunda farklı sonuçlara ulaşan çalışmalar olsa da genel anlamda erken aile katılım programlarının öğrenci başarısını yordadığı bir gerçektir (Kaysılı, 2008). Aile katılım çalışmaları öğrencinin sosyal becerilerine katkı sağlar. Aile katılımlı sosyal beceri eğitim programının 4-5 yaş çocukların sosyal becerilerini arttırdığı görülmüştür (Göktaş, 2015). Eğitimde veli katılımı, öğrencilerin saygı düzeyine ve farklılıklara saygı düzeyine olumlu etki eder. 5-6 yaş grubu için oluşturulan farklılıklara saygı programının, çocukların saygı düzeyini olumlu yönde etkilediği görülmüştür (Bilaloğlu, 2014). Aile katılım çalışmaları çocukların dil gelişimini de olumlu etkilemektedir. Sınıf içinde ve sınıf dışında aile katılım çalışmaları çocuklardaki dil becerilerine olumlu katkılar sağlamıştır (Kızıлтаş, 2009). Veli katılımı, çocukların bir üst kademeye geçişinde hazırbulunuşluk düzeylerini yükseltmektedir. Aile katılım boyutu geliştirilmiş okul öncesi eğitim programına katılan öğrencilerin ilkokula hazırbulunuşluk düzeyleri bu programa katılmayanlardan daha yüksektir (Kahraman, 2012).

Velilerin zamanla daha bilinçli olmaları, çocuklarıyla yakından ilgilenmeleri eğitimde veli katılımını arttırmıştır. Katılımın artmasıyla bu konuda yapılan çalışmalarda artmıştır. 2000’li yılların başında aile katılımı hakkında yapılmış çalışmaların konusunu daha çok okul aile iş birliğinin geliştirilmesi, okul aile

ilişkilerinde yaşanan sorunlar, aile katılımının önemi, aile katılımının başarıya etkisi oluşturur. Günümüzde aile katılımı hakkında yapılmış çalışmaların konusunu ise aile katılımının öğrencinin sosyal becerisine etkisi, bilime karşı tutumuna etkisi, çevreye yönelik yaklaşımına etkisi, aile katılım programı önerisi ve program uyarlaması; aile katılımı konusunda öğretmen, okul idaresi, veli ve akademisyen görüşlerini almak oluşturur.

Çocuğu özel okula giden veliler, çocukları devlet okuluna giden velilere göre eğitime daha fazla katılmaktadırlar. Ayrıca genç veliler, orta yaşlı velilere göre çocuklarının eğitime daha fazla katılmaktadırlar. Anneler çocuklarının eğitimine babalara göre daha fazla katılmaktadır (Şaban, 2011). Çocuklarını özel okula gönderen veliler belli bir ücret ödedikleri için veya çocuklarının eğitimlerine gerçekten önem verdikleri için daha fazla katılım gösteriyor olabilirler. Bunun yanında özel okullar eğitime veli katılımına önem verip velileri sürece daha çok katıyor olabilirler. Genç velilerin enerji seviyeleri daha yüksek olabileceği için katılım oranları yüksek olabilir. Bunun yanında anneler çocuklarıyla daha fazla zaman geçirdikleri için çocuklarının eğitimine daha fazla katılıyor olabilirler.

Ailelerin sosyoekonomik düzeyi eğitime katılım sebeplerini, katılım şekillerini değiştirmektedir. Alt sosyoekonomik kesimden gelen ailelerin okula çocuklarının ders durumlarını öğrenmek amacıyla geldikleri tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmenlerle yalnızca okulda görüşüldüğü görülmüştür. Üst sosyoekonomik kesimden gelen ailelerin ise okula çocuklarının sosyal faaliyetlerdeki durumunu öğrenmek amacıyla geldikleri ve öğretmenlerle okul dışında, ev ziyaretlerinde de görüşüldüğü tespit edilmiştir (Biber, 2003).

Veliler eğitim sürecine katılımlarına engel olarak çoğu zaman okula gelecek vakitlerinin olmadığını söyler. Teknolojinin gelişmesi ile velilerin okula gelmeden de öğretmenlerin kurduğu WhatsApp gruplarından, sosyal medya hesaplarından çocukları hakkında bilgi sahibi olmaları ve eğitime katılmaları sağlanmıştır. Öğretmenler bu gruplar sayesinde etkinliklerden, duyurulardan velileri çok çabuk ve toplu halde bilgilendirebilirler (Özdinç 2014).

Ev ziyaretleri okul aile iletişimi ve iş birliği için önem arz etmektedir. Ev ziyaretleri sonucu öğretmen ve aile kaynaşır; öğretmen öğrencinin çalışma ortamını, aile yapısını yakından görür. Gülcan ve Taner (2011) ev ziyaretlerinin öğrenciye

etkisini araştırmış ve pek çok olumlu sonuca ulaşmıştır. Ev ziyaretleri öğrencinin akademik başarısının artmasını sağlamış, öğretmene karşı güven duygusunu geliştirmiş, arkadaşlar arası iletişim ve iş birliğinin oluşmasını sağlamıştır. Öğrencinin hem arkadaşlarına hem öğretmenine saygı düzeyini geliştirmiş, aktivitelere katılımı durumunu arttırmıştır. Bu açıdan velilerin eğitime katılım türleri, iletişim kurma şekilleri büyük önem taşımaktadır.

Eğitimde veli katılımı deyince akla annelerin eğitim sürecine katılımı gelmektedir. Oysaki babalar da velidir ve onlar da çocuklarının eğitim-öğretim faaliyetlerinde aktif rol oynamalıdır. Eğitimde baba katılımının azlığının yanı sıra bu konuda yapılmış çalışma da azdır. Eğitimde veli katılımı konusunda ele alınan, incelenen 144 çalışmadan sadece 6'sı baba katılımıyla ilgilidir. Araştırmacıların bu konuya önem verip üzerinde çalışmaları gerekmektedir. Çünkü çocuğun gelişiminde, başarısında anne kadar baba da büyük önem taşır. Toplumun sosyolojik yapısı, ataerkil aile düzeni eğitime baba katılımını engelleyen durumlardır.

Normal gelişim gösteren çocuklarda veli katılımı incelendiği gibi özel gereksinimli çocuklarda da veli katılımı incelenmelidir. Eğitimde veli katılımı konusunda ele alınan, incelenen 144 çalışmadan sadece 5'i özel gereksinimli çocuklarda aile katılımıyla ilgilidir. Araştırmacıların bu konuya önem verip üzerinde çalışmaları gerekmektedir. Çünkü özel gereksinimli çocukların aileleriyle öğretmenleri sürekli iletişim ve iş birliği halinde olmalı ve gelişmelerden birbirlerini haberdar edip yardımlaşmalılardır. Yıldız (2017) ilkokula devam eden özel gereksinimli çocuğa sahip ailelerin çocuklarının eğitime katılımlarını incelemiş ve aile katılım düzeylerinin %32.1 düşük, %38.6 orta, %37.2 yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Katılımın oranının artması öğrencileri olumlu yönde etkileyecektir. Bu sebepten hem katılımın artması hem de bu konuda yapılan çalışmaların artması gerekmektedir. Aile katılım etkinlikleri ilk olarak özel eğitim kurumlarında başlamıştır. Buna rağmen eğitime veli katılımı konusunda yapılmış çalışmaların özel gereksinime sahip çocuklar üzerinde daha az olması tezat bir durum oluşturmaktadır.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. SONUÇLAR

Bu çalışmada 2000-2018 yılları arasında eğitimde veli katılımı konusunda yapılan çalışmaların incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışmaların deseni, yöntemi, türü, yapıldığı yer, yayın yılı, kademesi, veri toplama aracı, amacı incelenmiştir ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- Çalışmaların çoğu İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük şehirlerde yapılmıştır.
- Çalışmalar genelde Batı'daki illerde gerçekleşmiştir.
- 2000 yılından itibaren yıllar geçtikçe yapılan çalışmaların sayısı artmıştır. En çok çalışma 2018 yılında yapılmıştır.
- Çalışmalar daha çok okul öncesi eğitim kademesinde yapılmıştır.
- Çalışmaların amacı daha çok öğretmenlerin, öğretmen adaylarının, idarecilerin, velilerin konu hakkında görüşlerini almaktır.
- Çalışmaların türleri daha çok makaledir.
- Çalışmalar daha çok nicel yöntemle yapılmıştır.
- Çalışmalarda desen olarak daha çok tarama deseni kullanılmıştır.
- Veri toplama aracı olarak daha çok çeşitli ölçekler kullanılmıştır.
- Yapılan çalışmalarda genel olarak eğitimde veli katılımının öğrencinin başarısına, sosyalleşme düzeyine, çevresine ve öğretmenine saygısına, akademik benlik algısına, hazırbulunuşluk düzeyine, farklılıklara saygı düzeyine, okula aidiyet duygusuna, matematik başarısına, öz yeterlik düzeyine, dil becerilerine olumlu katkılar sunduğu ortaya çıkmıştır.

- Çalışmalarda aile katılım ölçeklerinin Türkçeye uyarlandığı görülmüştür.
- Çalışmalarda ev ziyaretlerinin çocuklara olumlu etkisinden bahsedilmiştir.
- Çalışmalara bakıldığında daha çok annelerin çocuklarının eğitime katıldıklarını, babaların daha az katılım gösterdiğini; baba katılımı ile ilgili çalışmaların da daha az yapıldığı görülmektedir.
- Bazı çalışmalarda program önerisinde bulunulmuştur.
- Çalışmalara bakıldığında özel gereksinimli çocukların ailelerinin eğitime katılımları hakkında az çalışma yapıldığı görülmüştür.

6.2. ÖNERİLER

Araştırma sonucunda öğretmenlere, velilere, idarecilere, araştırmacılara yönelik şu öneriler sunulabilir:

- Çocuğun güvenli hissettiği bir okul ortamında eğitim görmesi okul aile iş birliği ile gerçekleşir. Veliler çocuklarının eğitiminde aktif rol oynamalıdır.
- Öğretmenlere ve öğretmen adaylarına eğitiminde veli katılımının önemi vurgulanmalı; planlama ve uygulama aşamasında neler yapmaları gerektiği konusunda çeşitli eğitimler verilmelidir.
- Ailelere veli katılımının ve okul aile iş birliğinin faydaları anlatılmalı, katılım çeşitleri hakkında konferanslar verilmelidir.
- Okul aile birlikleri yönetmelikle belirlenen görevlerini yerine getirmelidir.
- Okul yöneticileri veli ve öğretmen arasında iş birliğinin sağlanması için gerekli yöntemler deneyerek örgütlenme çalışmaları yapmalıdır.
- Aile katılım faaliyetlerine yalnızca anneler değil babalar da katılmalıdır.
- Araştırmacılar eğitimde baba katılımına dair çalışmalar yapmalıdır.
- Özel gereksinimli çocukların öğretmenleri ile aileleri daha çok iletişim halinde bulunmalıdır.
- Araştırmacılar özel gereksinimli çocukların velilerinin eğitime katılımına dair çalışmalar yapmalıdır.

- Araştırmacılar yalnızda büyükşehirlerde değil her şehirde özellikle de Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu bölgelerinde çalışmalar yapmalıdır.
- Eğitimde veli katılımı konusu her kademedede incelenmelidir.
- Araştırmacılar eğitimde veli katılımın tek bir boyutunu değil çeşitli boyutlarını incelemelidirler.
- Aile katılım çalışmalarına gereken önem verilerek konuyla ilgili yüksek lisans ve doktora tezi daha çok yazılmalıdır.
- Aile katılımına dair çeşitli programlar geliştirilmelidir.
- Aile katılım çalışmaları okul müdürü, rehber öğretmen, sınıf öğretmeni ve veliler arasında iş birliği içinde gerçekleştirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Abbak, B.S. (2008). *Okul Öncesi Eğitim Programındaki Aile Katılımı Etkinliklerinin Ana Sınıfı Öğretmenleri ve Veli Görüşleri Açısından İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akkabak Yıldız, T. (2018). *5-6 Yaş Grubu İçin Geliştirilen Aile Katımlı Farklılıklara Saygı Programının Çocukların Farklılıklara Saygı Düzeyine Etkisinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aksoy, A. , Turla, A. (2001). *Gazi Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmen El Kitabı*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Aktaş Arnas, Y. ve diğerleri (2016). *Aile Eğitimi ve Okul Öncesinde Aile Katılımı*. Adana: Vize Yayınları.
- Albez, C. (2016). *Okul Yöneticilerinin Veli Katılım Çalışmalarını Örgütlenme Becerilerinin İncelenmesi*, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Albez, C. , Ada, Ş. Okul-Aile Ortaklığı: Güçlükler, Beklentiler, Gereksinimler, Öneriler. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 2007- 5 (2), 1-18.
- Atayeter, H. (2004). *İlköğretim Okullarında Okul Aile İş Birliği Diyarbakır Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aydoğan, İ. (2006). İlköğretim Okullarında Okul-Çevre İlişkilerinin Düzeyi. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2: 8-15, Eskişehir.
- Bağçeli Kahraman, P. (2012). *Aile Katılımı Boyutu Zenginleştirilmiş Okul Öncesi Eğitim Programının 5-6 Yaş Çocukların İlkokula Hazırbulunuşluk Düzeylerine Etkisi*, Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Biber, K. İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Ailelerinin Sosyoekonomik Düzeylerine Göre Öğretmen Aile İletişimi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 9(3), 360-373.
- Binicioğlu, G. (2010). *İlköğretimde Okul-Aile İletişim Etkinlikleri: Öğretmen ve Veli Görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Büyüköztürk, Ş. (2001). *Deneyisel Desenler*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, K. E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F., (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Can, B. (2009). *İlköğretim Programının Uygulanması Sürecine Velilerin Katılımları ve Okula İlişkin Tutumları*, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Canpolat, T. (2011). *Öğretmen Aile İş Birliği ile Ailelerin Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Coldron, J. Ve Boulton P. (1990). A Case Study Of a Parents Educational Practive, *International Studies in Sociology of Education*, 9(1), 77-93.
- Cömert, D. ve Güleç, H. (2004). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Aile Katılımının Önemi: Öğretmen, Aile, Çocuk ve Kurum. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 132-145.
- Çalık, C. (2007). Okul Çevre İlişkisinin Okul Geliştirmedeki Rolü: Kavramsal Bir Çözümleme. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(3)), 123-139.
- Çalışkan, N., Ayık, A. Okul Aile Birliği ve Velilerle İletişim. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 69-82.
- Çamlıbel Çakmak, Ö. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Aile Katılımı. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2010-1 (20), 1-17
- Decker, L. E., Decker, V. A. (2000). *Engaging Families and Communities: Pathways to Educational Success*. Fairfax, VA: National Community Education Publication.
- Doğan, E. (1995). *Ankara Merkez İlçelerindeki Okul Aile İlişkilerinin Engelleri (Keçiören İlçesi Örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ekinci Vural, D. (2006) *Okul Öncesi Eğitim Programındaki Duyuşsal ve Sosyal Becerilere Yönelik Hedeflere Uygun Olarak Hazırlanan Aile Katımlı Sosyal Beceri Eğitimi Programının Çocuklarda Sosyal Becerilerin Gelişimine Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ensari, H. ve Zembat, R. (1999). *Yönetim Stillerinin Ailenin Okul Öncesi Eğitim Programlarına Katılımı Üzerindeki Etkileri*. İstanbul: Yapa Yayınları, 100-205.
- Epistein, J. L.(2000). Epistein"s Six Types of Parent Involvement. *National Network of Partnership Schools*, <http://www.csos.jhu.edu/p2000/sixtypes.htm>.
- Ersoy, Ö. (2006). *Aile Katılımı Çalışmaları. Yıllık Plan Örnekleri ve Aile Katılımı Çalışmaları İçinde*, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Ertürk, S. (1988). *Eğitimde Program Geliştirme*. İstanbul: Yelkentepe Yayınları.
- Göktaş, İ. (2015). *Aile Katılımı ve Sosyal Beceri Eğitimi Programlarının Tek Başına ve Birlikte 4-5 Yaş Çocuklarının Sosyal Becerileri ve Anne-Çocuk İlişkileri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Green, S. (2002). Parent İnvolvement in Child Care. Does İt Realy Matter? *Child Care Centers Conections*, 11(2).

- Gül, E. (2007). *Eğitimde Çocuk Başarısı İçin Okul-Aile İş Birliği*, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gülcan, M. , Taner, N. Öğretmen Görüşlerine Göre İlköğretimde Ev Ziyaretinin Okul Başarısına Etkisi (Kahramanmaraş İl Örneği). *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(22), 129-144.
- Gülmez, H. (2014). *Veli Eğitimiyle Desteklenmiş Maddenin Değişimi Ünitesi Öğretiminin Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Tutumlarına Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Adıyaman Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Günay Bilaloğlu, R. (2014). *Okul Öncesi Eğitimi Ana Bilim Dalı Okul Öncesi Eğitimde Aile Katılımı Etkinliklerinin Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunlar ve Aile Katılımı Etkinliklerinin Dil-Matematik Becerilerinin Geliştirilmesine Etkisi*, Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Jones, B.A. (1989) *Factors Related to Effective Community Based Organization Intervention In Dropout Prevention*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kolombiya Üniversitesi.
- Keçeli Kaysılı, B. Akademik Başarının Arttırılmasında Aile Katılımı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi* 2008, 9 (1) 69-83.
- Kızıloluk, H. (2013). *Eğitimin Toplumsal Temelleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kızıлтаş, E. (2009). *Okul Öncesi Eğitimde Uygulanan Aile Katılım Çalışmalarının 5-6 Yaş Grubu Çocukların Dil Becerilerinin Gelişimine Etkisi*, Yüksel Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kirk, J. , Miller, M. , (1986). *Reliability and Validity Qualitative Research*.
- Kotaman, H. Türk Ana Babalarının Çocuklarının Eğitim Öğretimlerine Katılım Düzeyleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. XXI (1), 135-149
- Köyceğiz, M. , Ağaçdan, M. , Akaydın, D. , Yorgun, E. , Tezel Şahin, F. Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Programlarında Aile Katılımının Dünü ve Bugünü. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(45).
- Oktay, A., Gürkan, T., Zembat, R., P. Unutkan, Ö. (2003). *Okul Öncesi Programı Uygulama Rehberi (Ne Yapıyorum? Neden Yapıyorum? Nasıl Yapmalıyım?)*. İstanbul: Ya-Pa Yayıncılık.
- Ömeroğlu, E. , Yaşar, M. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Ailenin Eğitime Katılımı. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 62 (2005).
- Özdiñç, T. (2014). *Okul Öncesi Eğitimde Aile Katılımında Sosyal Medya Kullanımı: Bir Durum Çalışması*, Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Özışıklı, I. S. (2008). *A Study Of Parent Involvement In The Boğaziçi University Preschool Center*. Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Pehlivan, İ. (1999). *Eğitim Yönetimi Semineri Notları*. Bolu.
- Seyyar, A., Genç, Y. (2010). *Sosyal Hizmet Terimleri Sözlüğü*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Swap, S. (1993). *Developing Home-School Partnership From Concepts To Practive*. New York: Teachers College Pres
- Şaban, C. (2011). *İlköğretim Okullarında Velilerin Eğitime Katılım Düzeyleri ve Tercih Ettikleri Katılım Türleri*, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şah Taban, H. (2010). *İlköğretim Okulu 1. Kademe Öğrenci Velilerinin Okul ve Çocuklarına İlişkin Bilgi Düzeylerinin Belirlenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şahin, T.F., Ünver, N. (2005). Okul Öncesi Eğitim Programlarında Aile Katılımı, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(1), 23-30.
- Şimşek, N. (2008). *İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Öğrenci Velilerini Okula Çekme Başarısı Hakkında İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin ve Öğrenci Velilerinin Görüşleri Denizli İli Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şişman, M. ve Turan, S (2004). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Tanaydın, D. , Şimşek, H. (2002) İlköğretimde Veli Katılımı: Öğretmen-Veli-Psikolojik Danışman Üçgeni. *İlköğretim Online Dergisi*.
- Temel, Z. F. ve Çatlak, İ. (2002). Alternatif Eğitim: Ev Okulu Uygulamaları (Home Schooling). *Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitimi Sempozyumu Bildirileri* Ankara: Kök Yayıncılık, s: 21-33.
- Temel Z. F. (2008). Okul Öncesi Eğitimde Aile Katılımı. *Uluslar arası Çocuk, Aile ve Okul Bağlamında Okul Öncesi Eğitim Kongresi . 30 Nisan-03 Mayıs Trabzon*. S: 89-98.
- Tezel Şahin, F. , Özbey, S. Okul Öncesi Eğitim Programlarında Uygulanan Aile Katılım Çalışmalarında Baba Katılımının Yeri ve Önemi, *Aile ve Toplum, Eğitim, Kültür ve Araştırma Dergisi*, 5(17), 30-39
- Toran, M. , Özgen, Z. Eğitimde Nitel Araştırmalar Okul Öncesi Eğitimde Aile Katılımı: Öğretmenler Ne Düşünüyor, Ne Yapıyor?. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 6(3), 229-245.

- Yazar, A. , Çelik M. , Kök M. Aile Katılımının Okul Öncesi Eğitimde ve 2006 Okul Öncesi Eğitim Programındaki Yeri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(2).
- Yıldırım, A. ,Şimşek, H. (2016). *Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, M. (2012). *Kuruma Dayalı Aile Eğitim Programlarının İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Okul Başarılarına Etkileri*, Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yıldırım, M. (2018). *Çocukta Davranış Problemlerine Yönelik Modüler Aile Eğitim Programının Geliştirilmesi*, Doktora Tezi, Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yıldız, H. *İlkokula Devam Eden Özel Gereksinimli Çocuğa Sahip Ailelerin Çocuklarının Eğitimlerine Katılımlarının İncelenmesi*. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 2(2), 82-94.
- Yiğit B. Ve Bayraktar M. (2006). *Okul Çevre İlişkileri*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Zembat, R. ,Unutkan, Ö. (2001). *Okul Öncesi Dönemde Çocuğun Sosyalleşmesinde Ailenin Yeri*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları

ÖZ GEÇMİŞ

Gözde YÜCETAŞ ARTAN 1991 yılının Aralık ayında Malatya’da dünyaya geldi. 2009 yılında Emine Konukoğlu Lisesinden mezun oldu. Aynı yıl Gaziantep Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesinde Türk Dili ve Edebiyatı bölümüne yerleşti. 2013’te bu bölümden mezun oldu. 2014’te Gaziantep Üniversitesi Eğitim Fakültesinde pedagojik formasyon aldı. 2015 yılında Gaziantep Akkent Anadolu Lisesine Türk dili ve edebiyatı öğretmeni olarak atandı. Aynı yıl Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalında yüksek lisansa başladı. Şu an Gaziantep Vehbi Dinçerler Fen Lisesinde Türk dili ve edebiyatı öğretmeni olarak görev yapmaktadır.

VITAE

Gözde YÜCETAŞ ARTAN was born in Malatya in 1991. She graduated from Emine Konukoğlu High School in 2009. At the same year she won Gaziantep University the Faculty of Turkish Language and Literature. She graduated from university in 2013. She took Pedagogic Formation from Gaziantep University in 2014. She was appointed to Gaziantep Akkent Anatolian High School in 2015 as a literature teacher. In 2015 she began master's degree at Educational Institute about education programmes and teaching. She is working at Gaziantep Vehbi Dinçerler science high school as a literature teacher now.